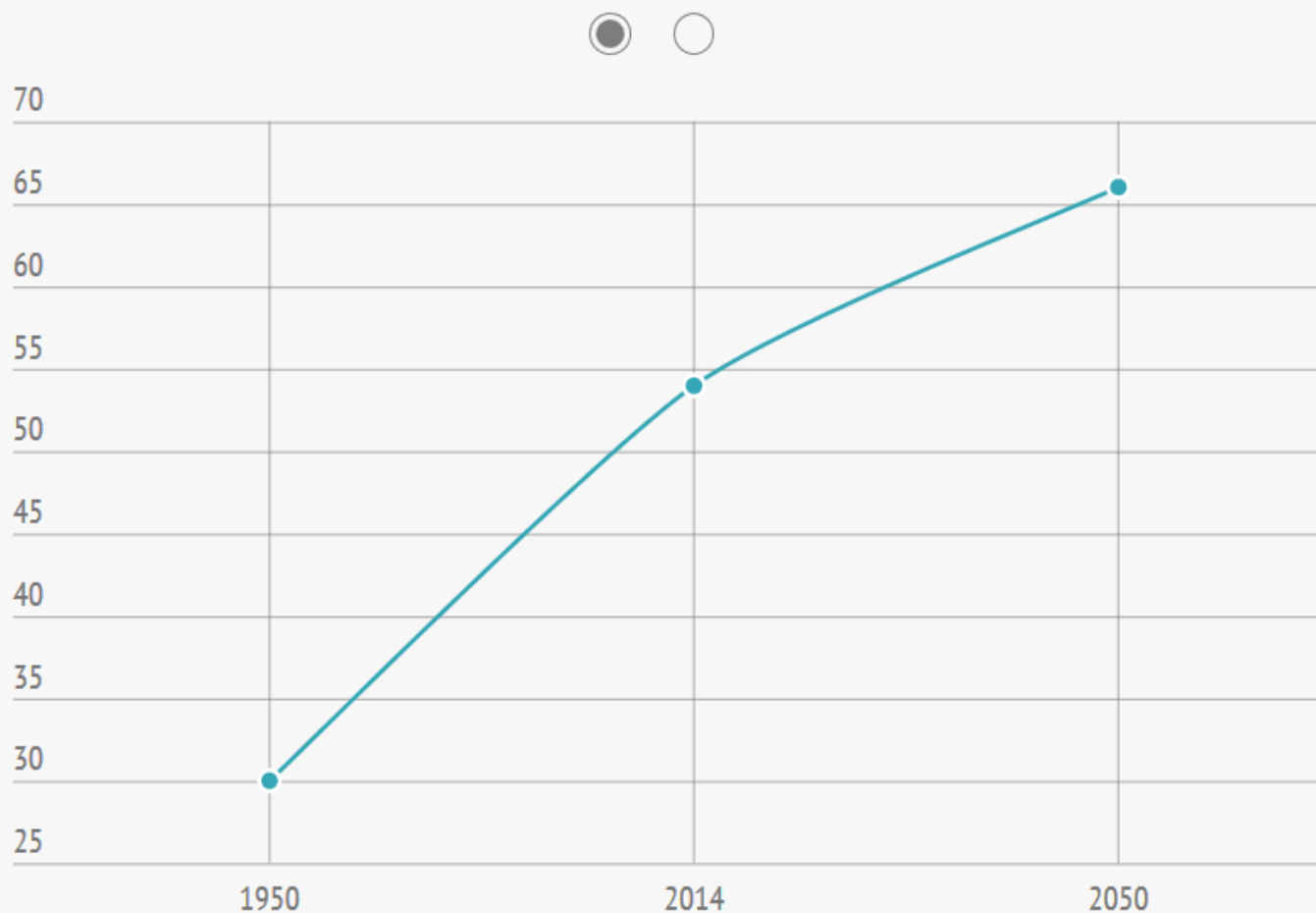

Kontekst globalny, modele oraz dobre praktyki w rewitalizacji miast

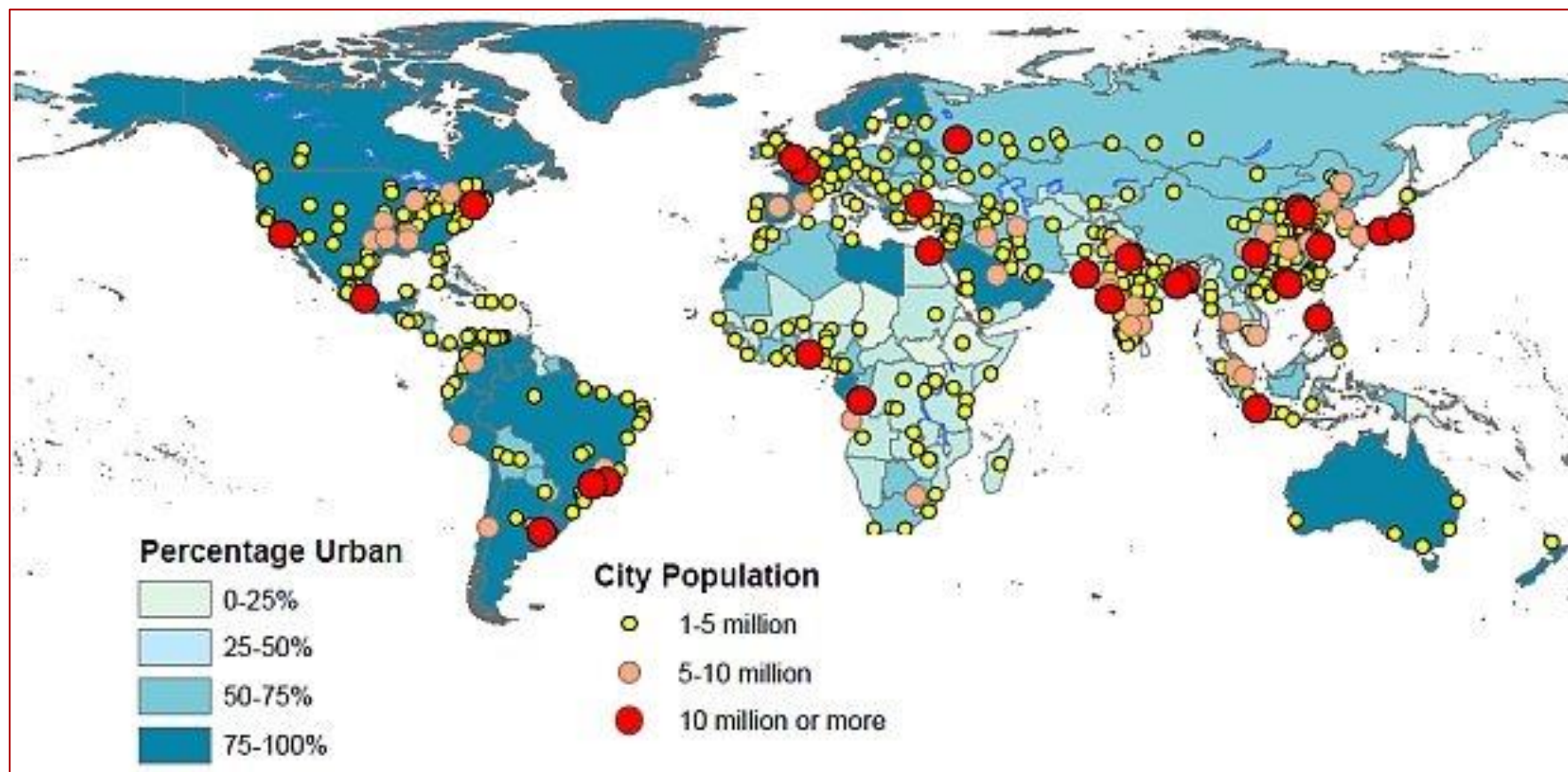
Wzrost liczby mieszkańców miast w latach 1950-2014 plus prognoza na 2050 r.

Liczba ludności w miastach dynamicznie rośnie.

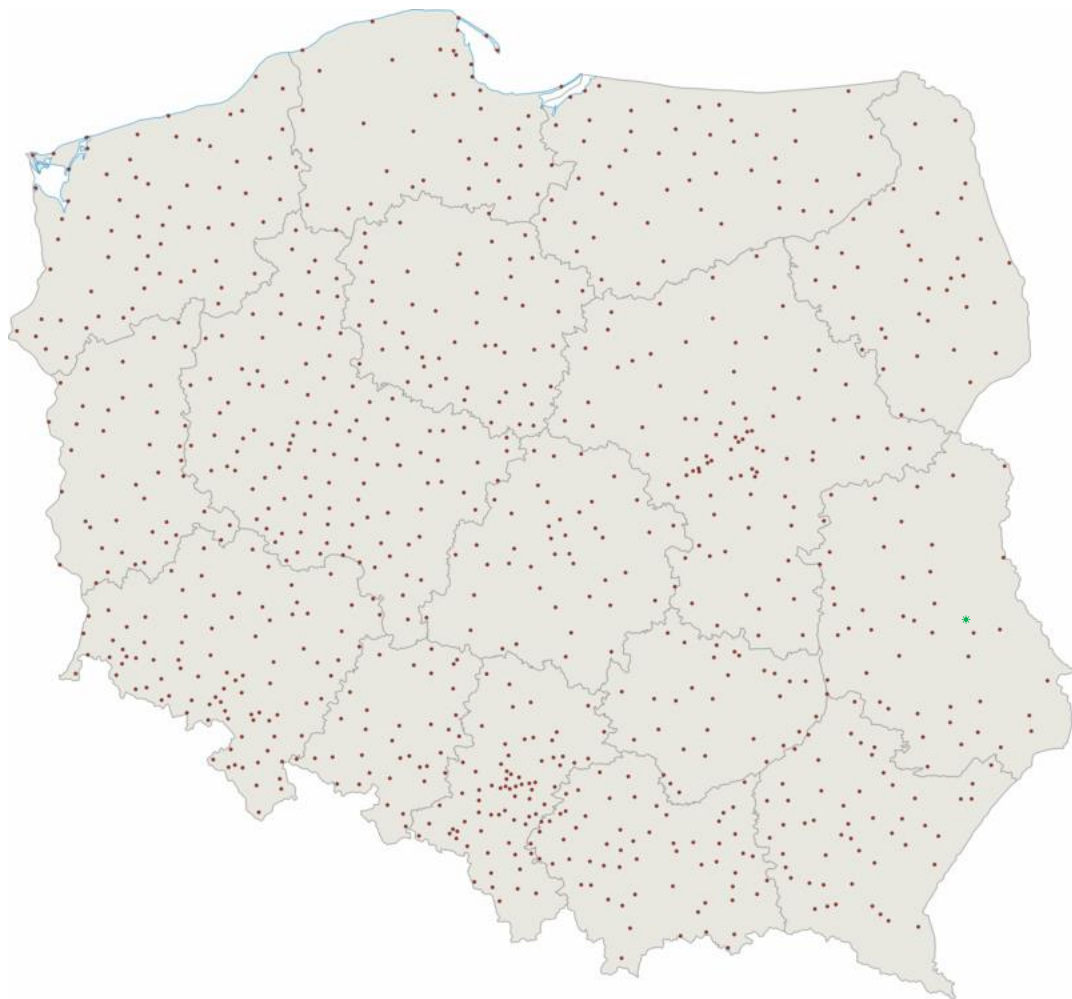
W 2050 r. w miastach będzie mieszkało ponad 65% ludności świata (czyli ponad 6 mld ludzi).

Miasta w układzie globalnym (rok 2014)

Największe miasta na świecie: Tokio (38 mln), Seul (23 mln), Meksyk (22,8 mln) Bombaj (22,2 mln); Delhi (22,1 mln), Nowy Jork (21,9 mln), San Paolo (20,9 mln) Moskwa (13,5 mln) Londyn (12,3 mln), Paryż (10 mln) Warszawa (1,7 mln) – jest na 181 miejscu na świecie ... Lublin (0,3 mln) jest na 481 miejscu na świecie.

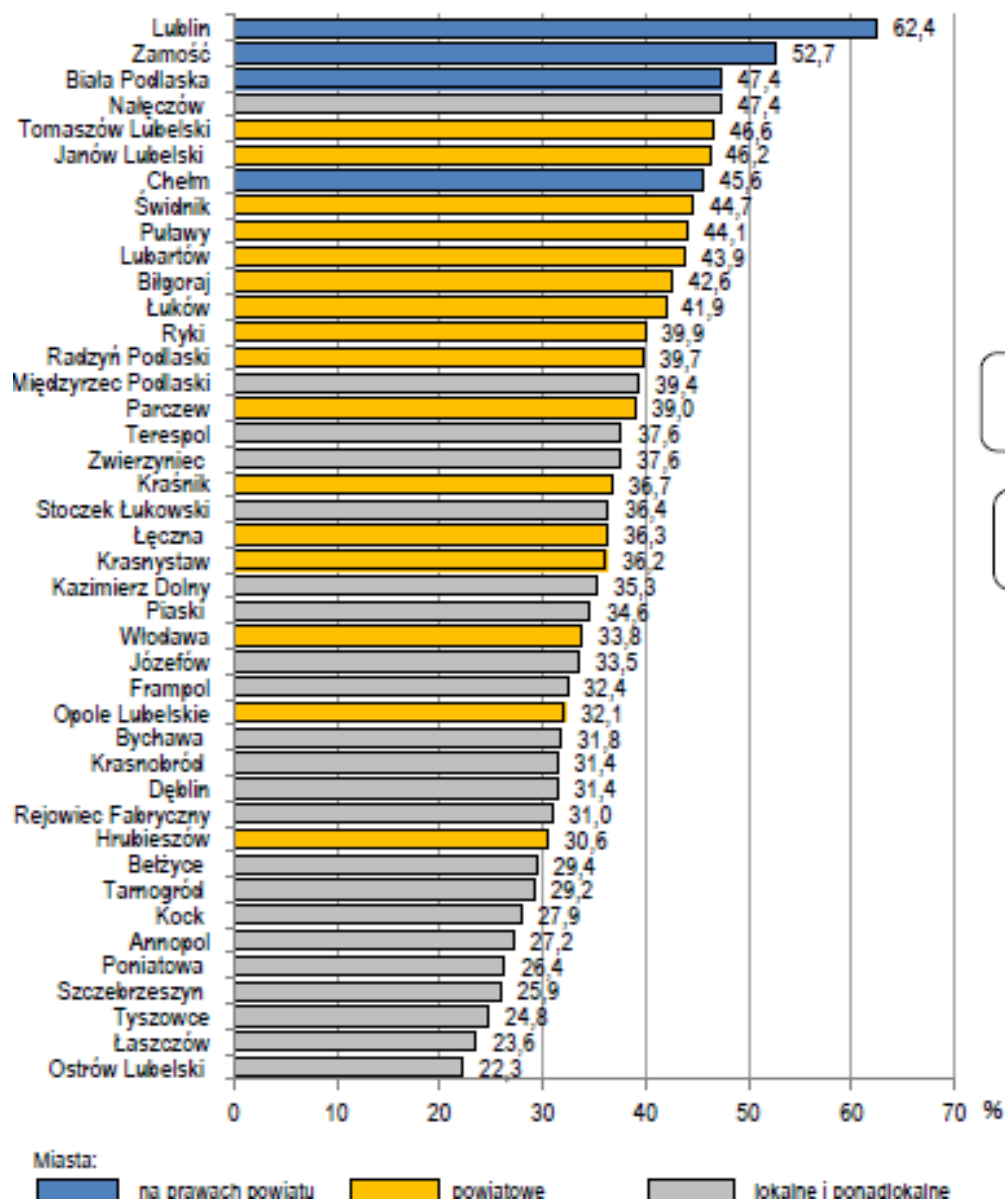
Miasta w układzie krajowym (rok 2015)

Według stanu na 1 stycznia 2016 r. w Polsce mamy 919 miast. Na 1 miejscu jest Warszawa (1 724 tys. mieszkańców), na ostatnim – Stopnica (woj. Świętokrzyskie z liczbą 1,5 tys. mieszkańców).

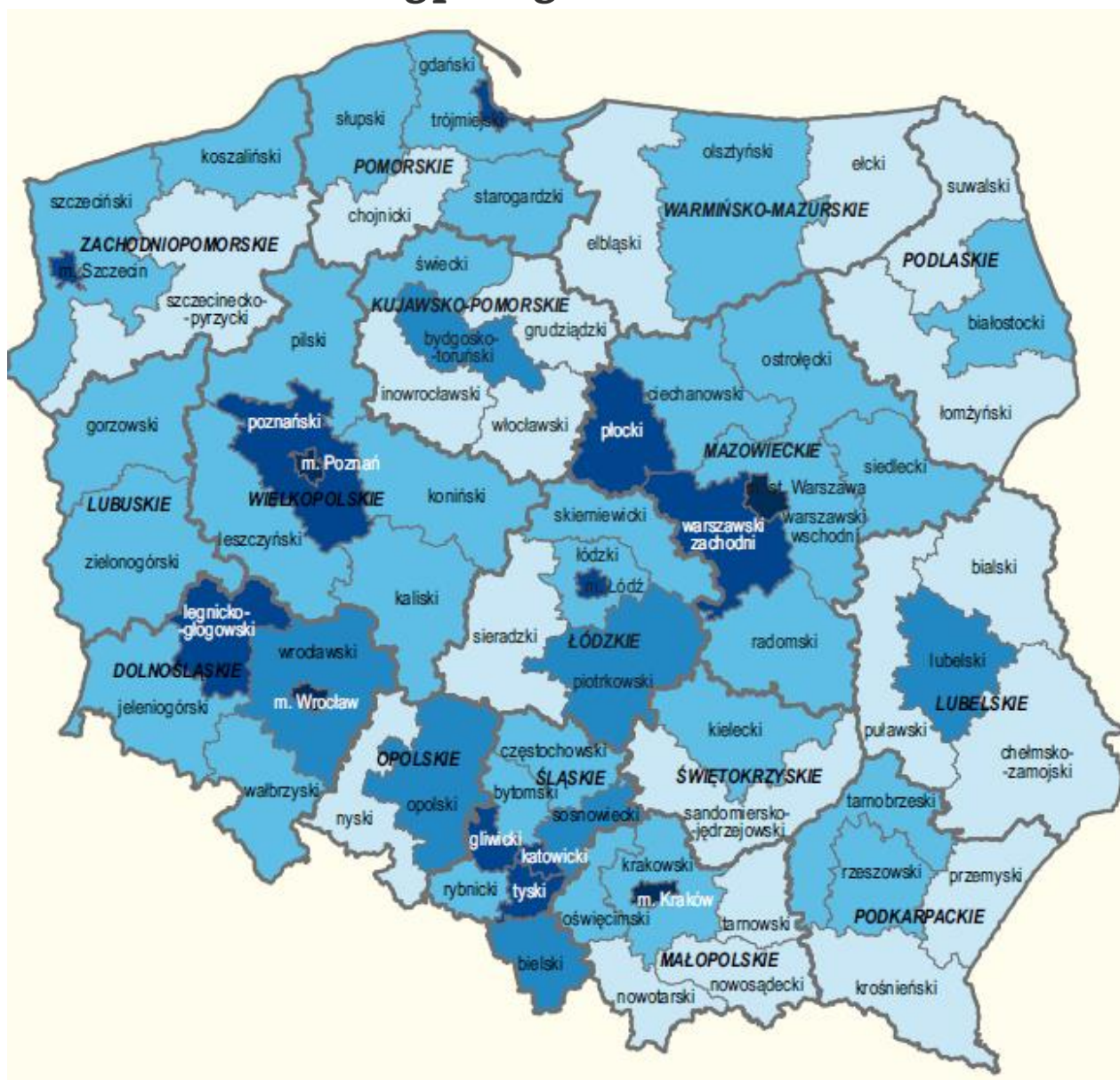
Siedliszcze z liczbą mieszkańców na poziomie 1,7 tys. osób kwalifikowane jest w ostatniej dziesiątce miast w Polsce

Ranking miast woj. lubelskiego pod względem potencjału ekonomicznego

Źródło: Potencjał ekonomiczny miast w woj. lubelskim w latach 2000-2010, GUS, Lublin, 2011

PKB na mieszkańca wg podregionów w 2014 r.

Polska = 100

Poland = 100

150,1 - 300,0%

110,1 - 150,0%

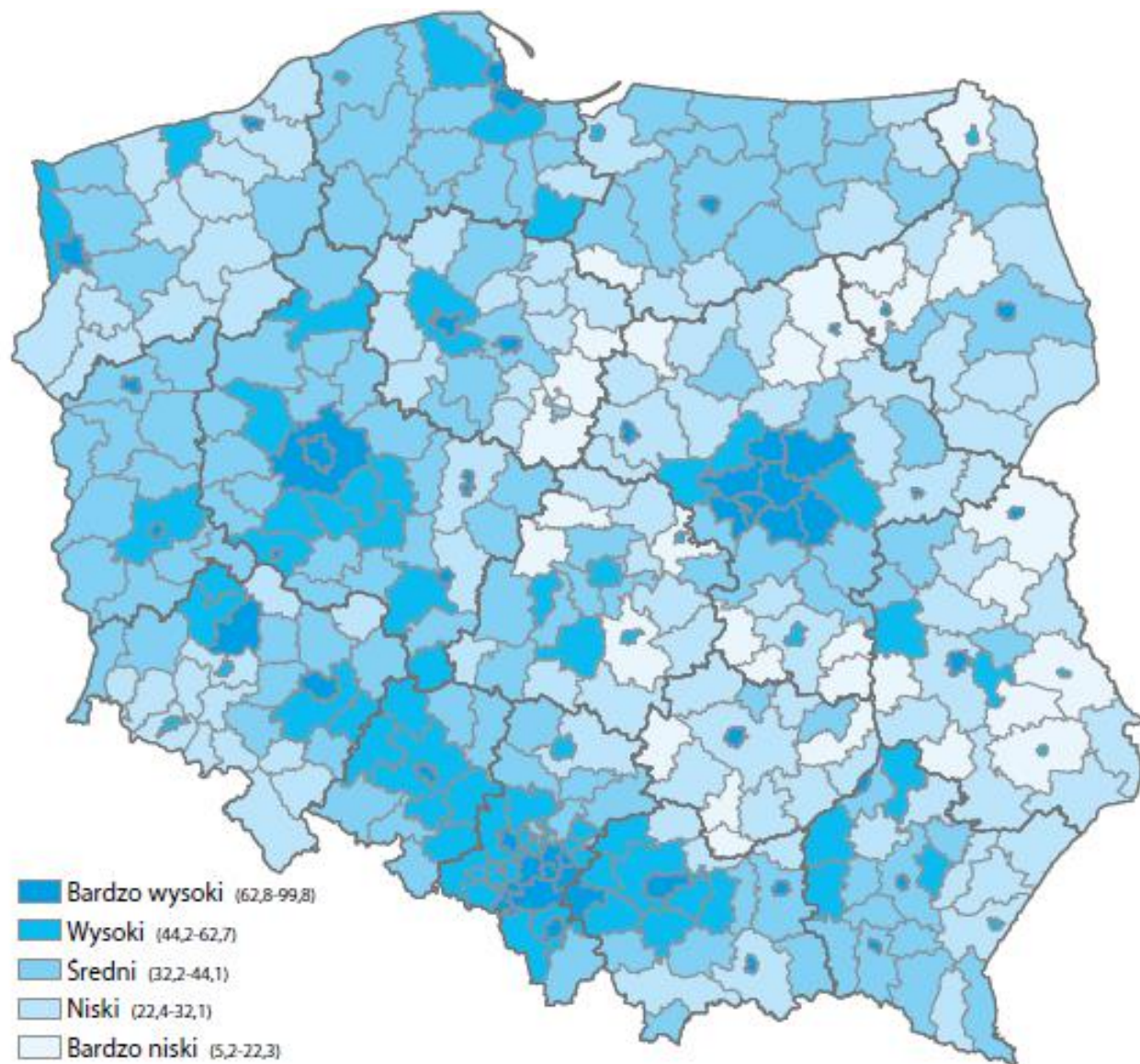
90,1 - 110,0%

70,1 - 90,0%

50,0 - 70,0%

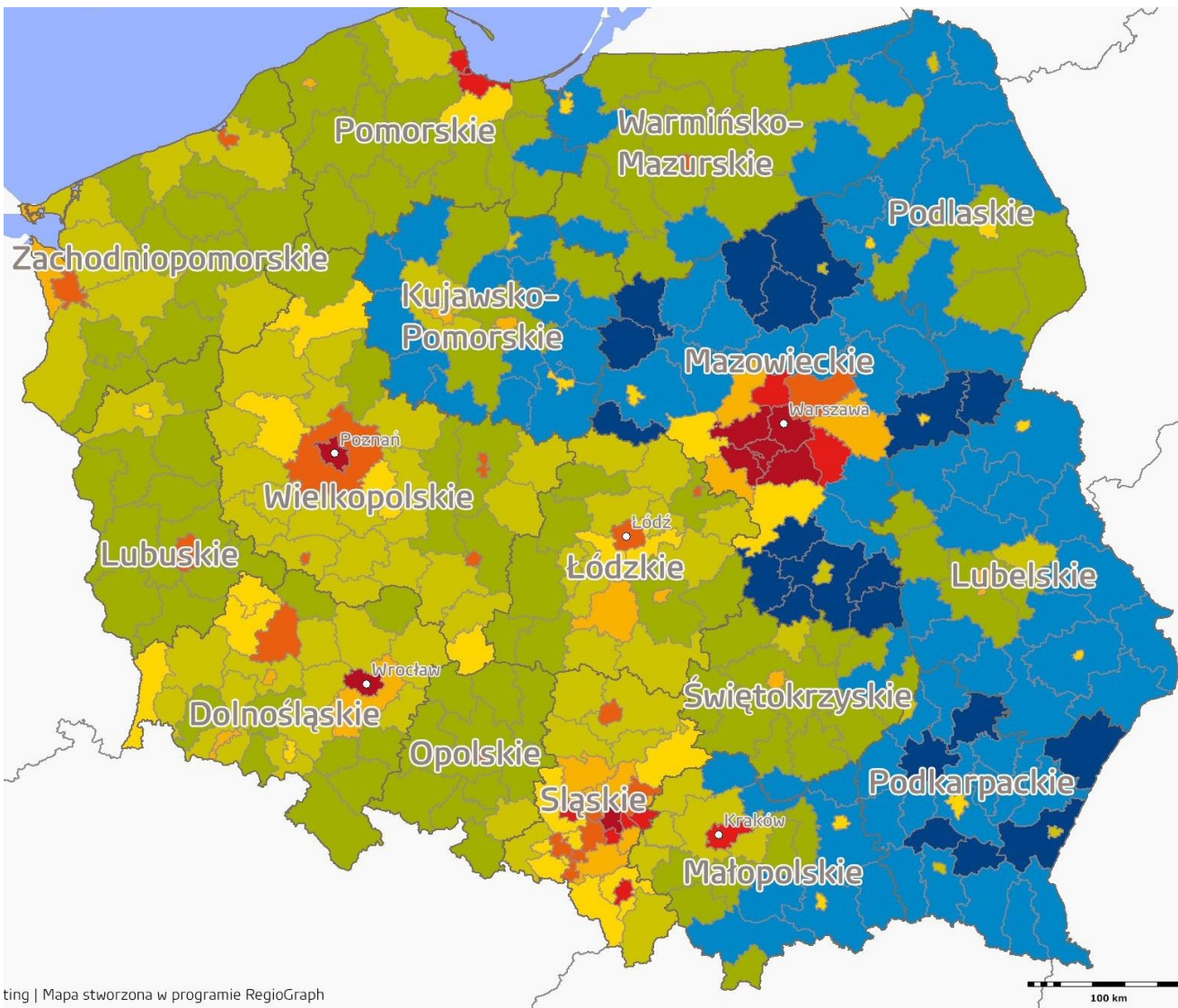
Źródło: PKB Rachunki regionalne w 2014 r., GUS, Katowice, 2016 r.

Poziom rozwoju społecznego wg wskaźnika HDI (Human Development Index)

Źródło: Krajowy raport o rozwoju społecznym, UNDP, Warszawa, 2013 r.

Siła nabywcza, czyli zasobność portfela mieszkańców po odliczeniu podatków (rok 2016)

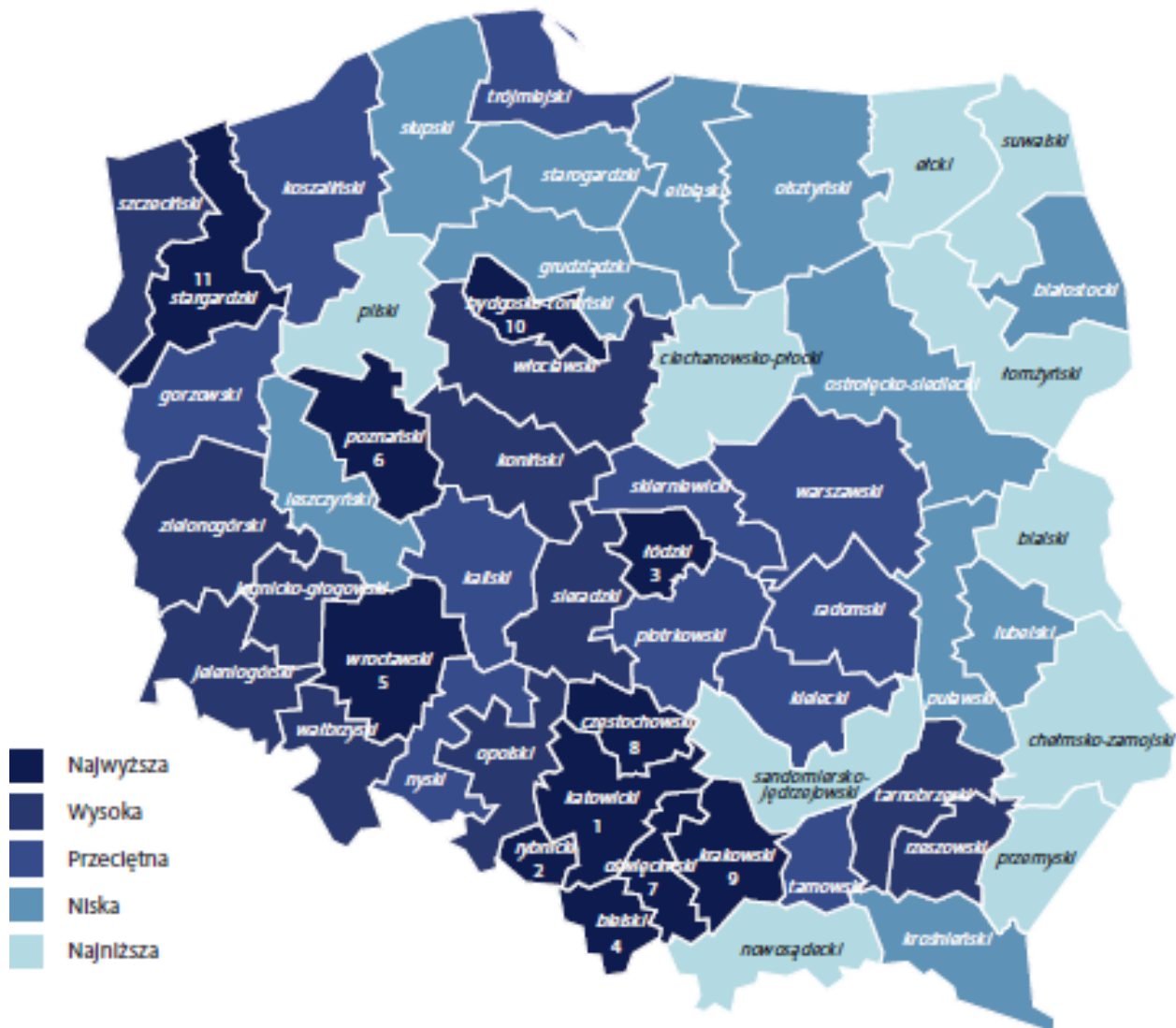
Indeks Siły Nabywczej
na mieszkańca w podziale na powiaty
(średnia dla kraju = 100)

Średnia dla UE: 13 700 euro
Średnia dla Polski: 6 366
euro (27 397 PLN)

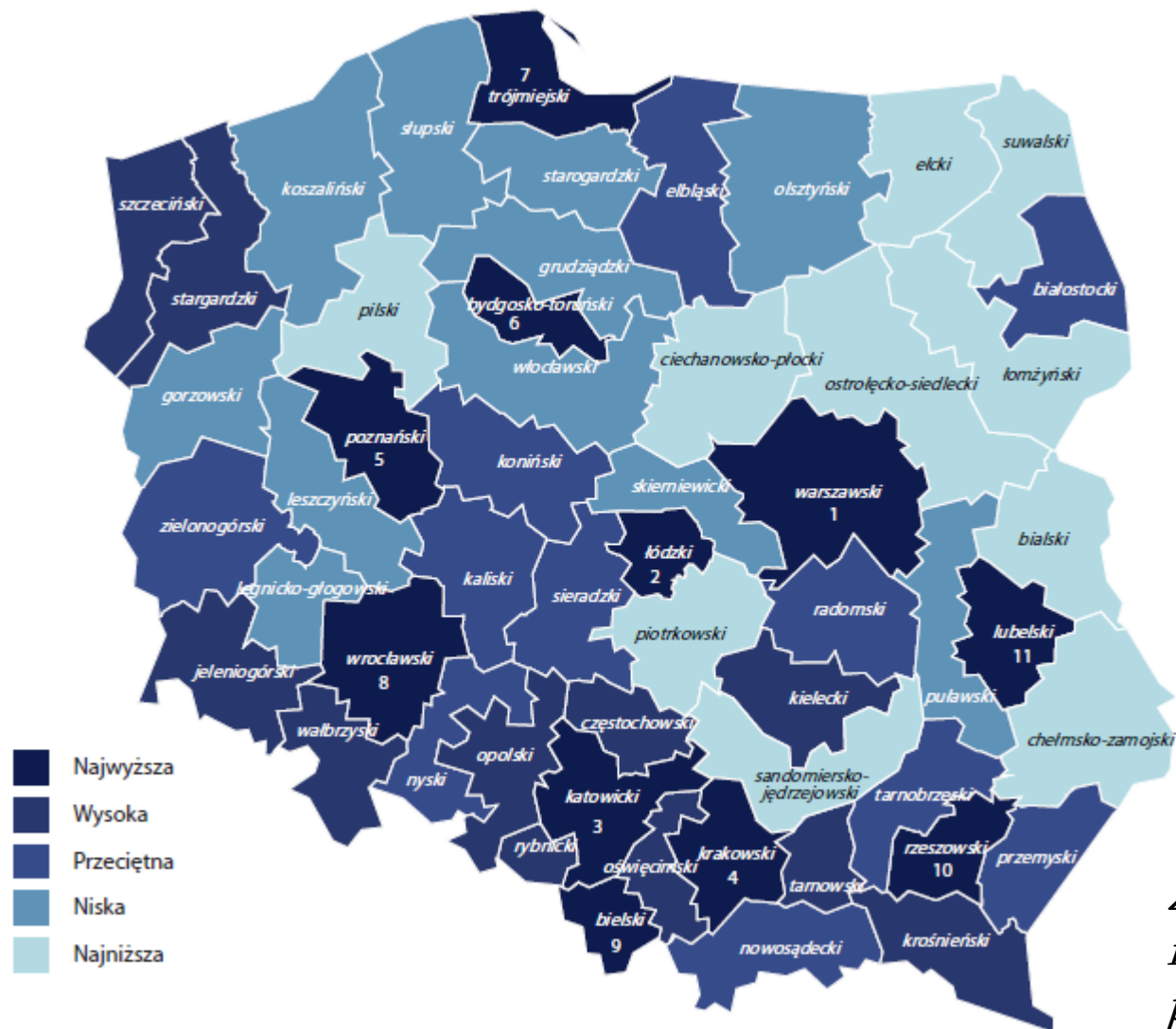
Źródło: Siła nabywcza GfK
dla Polski w roku 2016

Atrakcyjność inwestycyjna podregionów dla działalności przemysłowej

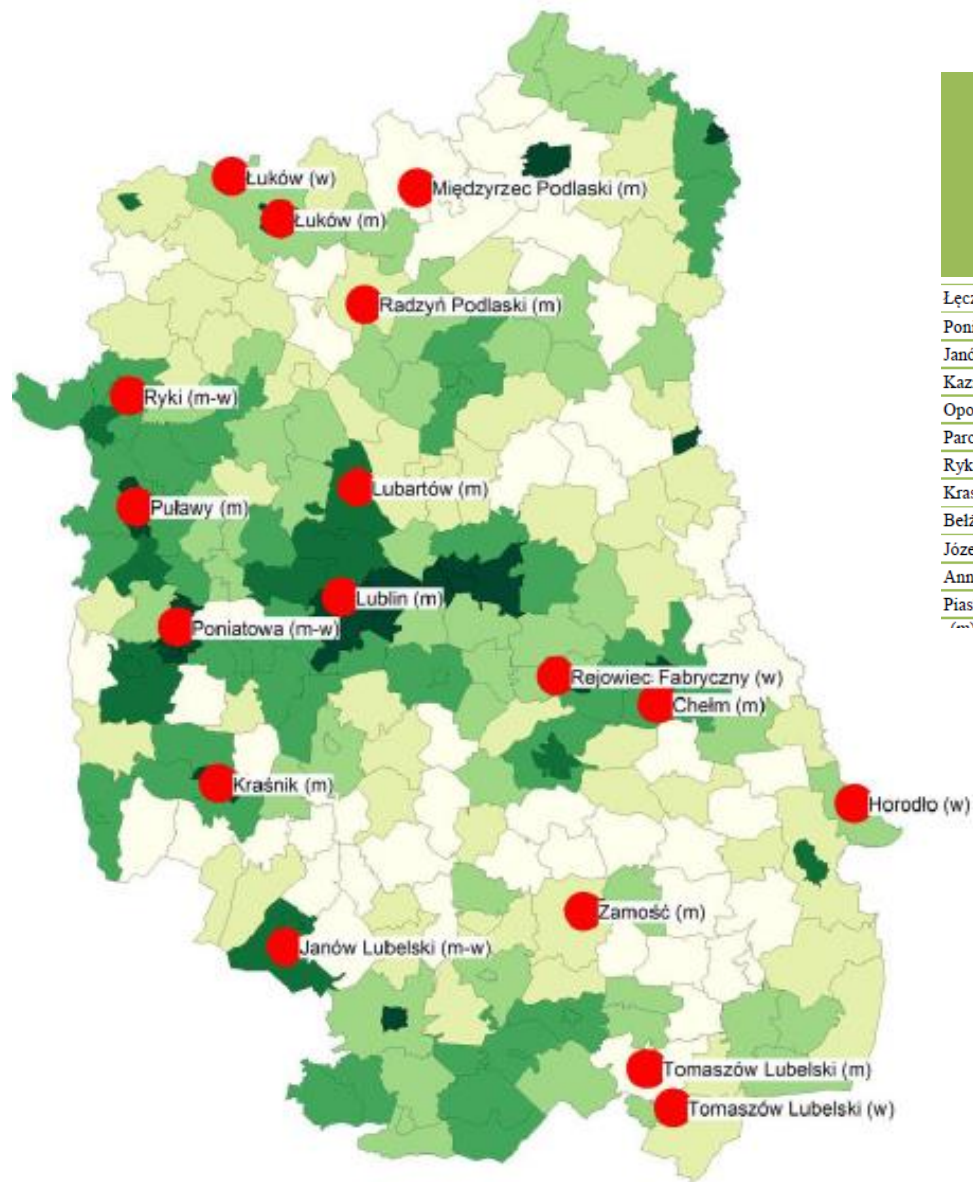
Źródło: Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów, IBnGR, Gdańsk 2015

Atrakcyjność inwestycyjna podregionów dla działalności usługowej

Źródło: Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów, IBnGR, Gdańsk 2015

Atrakcyjność inwestycyjna gmin

Gmina	PAI1_GN	PAI1_GN	PAI1_C	PAI1_G	PAI1_I	PAI1_M
	Gospodarka na rodowa	Gospodarka na rodowa	Przemysł	Handel i naprawy	Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Łęczna (m-w)	0,203	A	A	A	C	A
Poniatowa (m-w)	0,177	A	A	A	C	B
Janów Lubelski (m-w)	0,170	B	B	B	A	C
Kazimierz Dolny (m-w)	0,165	B	B	B	A	C
Opole Lubelskie (m-w)	0,160	B	B	C	C	C
Parczew (m-w)	0,157	C	C	B	D	C
Ryki (m-w)	0,154	C	C	B	B	C
Krasnobród (m-w)	0,150	C	C	C	B	D
Bełżyce (m-w)	0,150	C	C	C	D	C
Józefów (m-w)	0,145	C	C	C	C	D
Annopol (m-w)	0,144	C	C	D	C	E
Piaski (m-w)	0,143	C	C	D	D	E

(w) - gmina wiejska (m) - gmina wiejska (m-w) - gmina wiejska wiejska

POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA GMIN dla gospodarki narodowej w 2015

A B C D E F

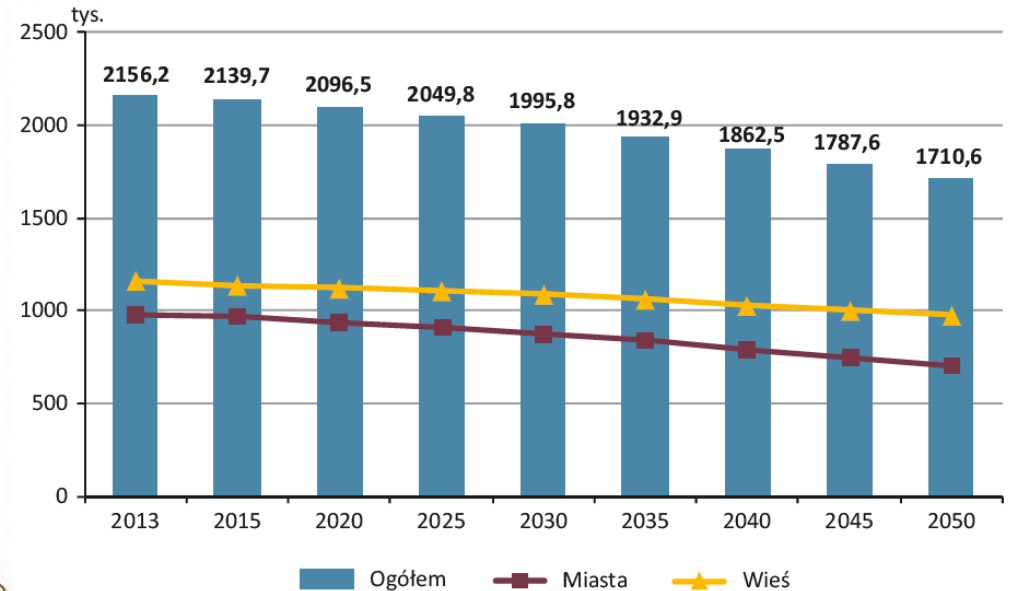
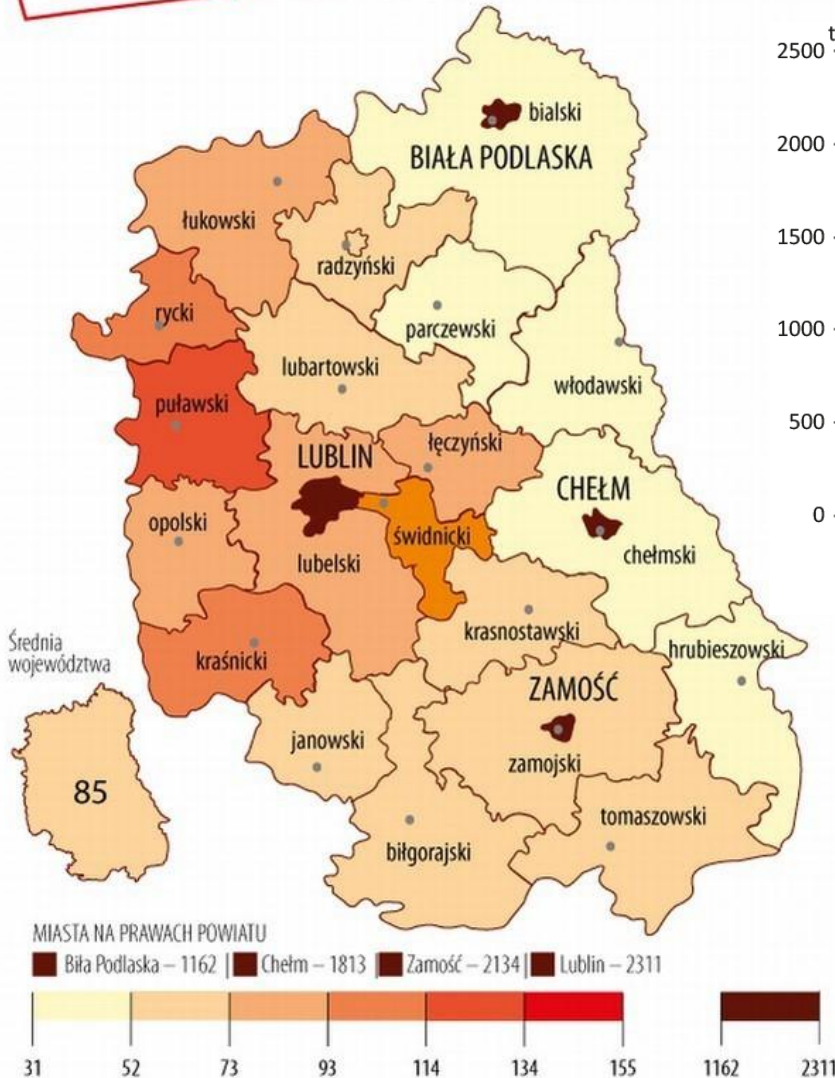
Gminy na terenie których działa SSE

Źródło: Raport atrakcyjności inwestycyjnej, SGH w Warszawie, 2016

Demografia bardzo niekorzystna w regionie

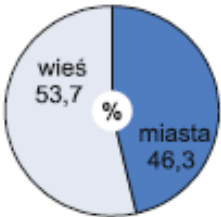
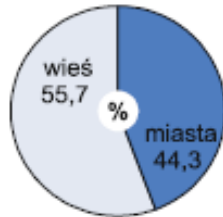
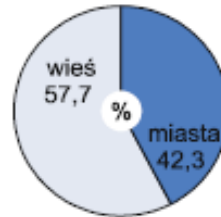

LICZBA OSÓB NA 1 km²

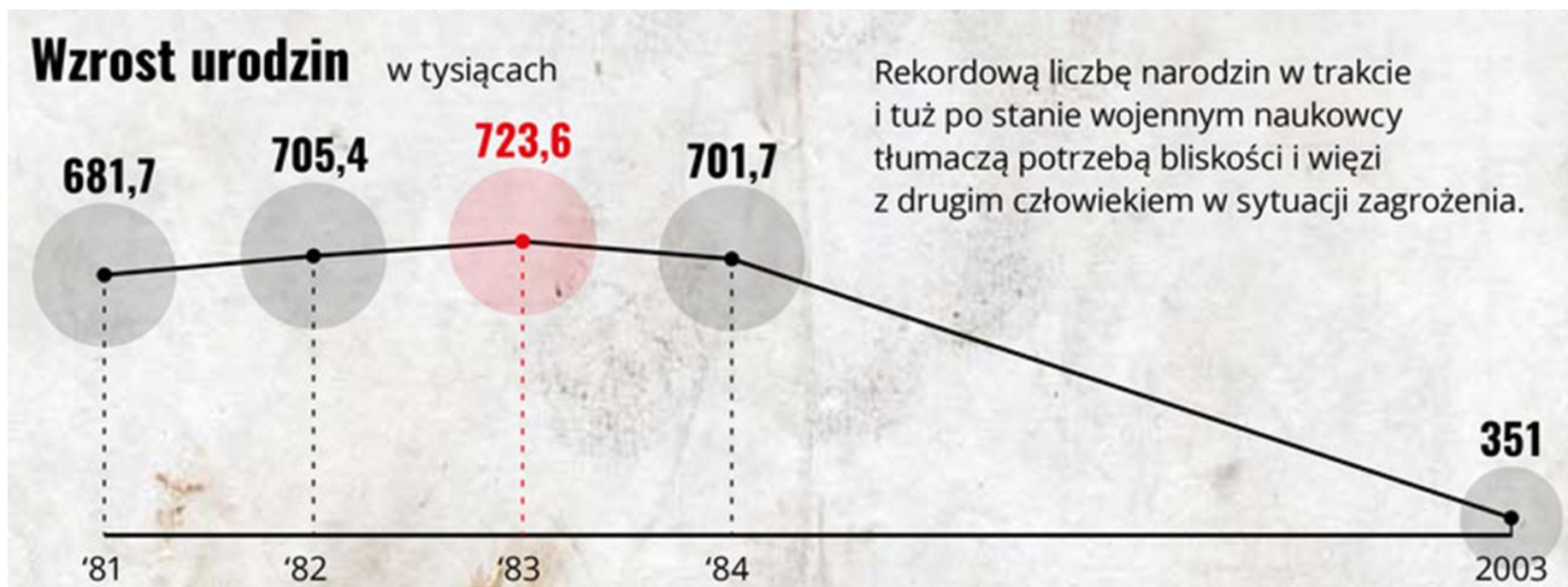

- W ciągu ostatnich 15 lat liczbę ludności w regionie zmniejszyła się o 71 tys. osób
- Rocznie ubywa około 7,5 tys. osób (czyli miasteczko wielkości Bełżyc) i ten trend będzie się pogłębiał
- Do roku 2030 ubędzie z regionu około 140 tys. osób

Spółeczeństwo mocno się starzeje ... ale i dłużej żyje

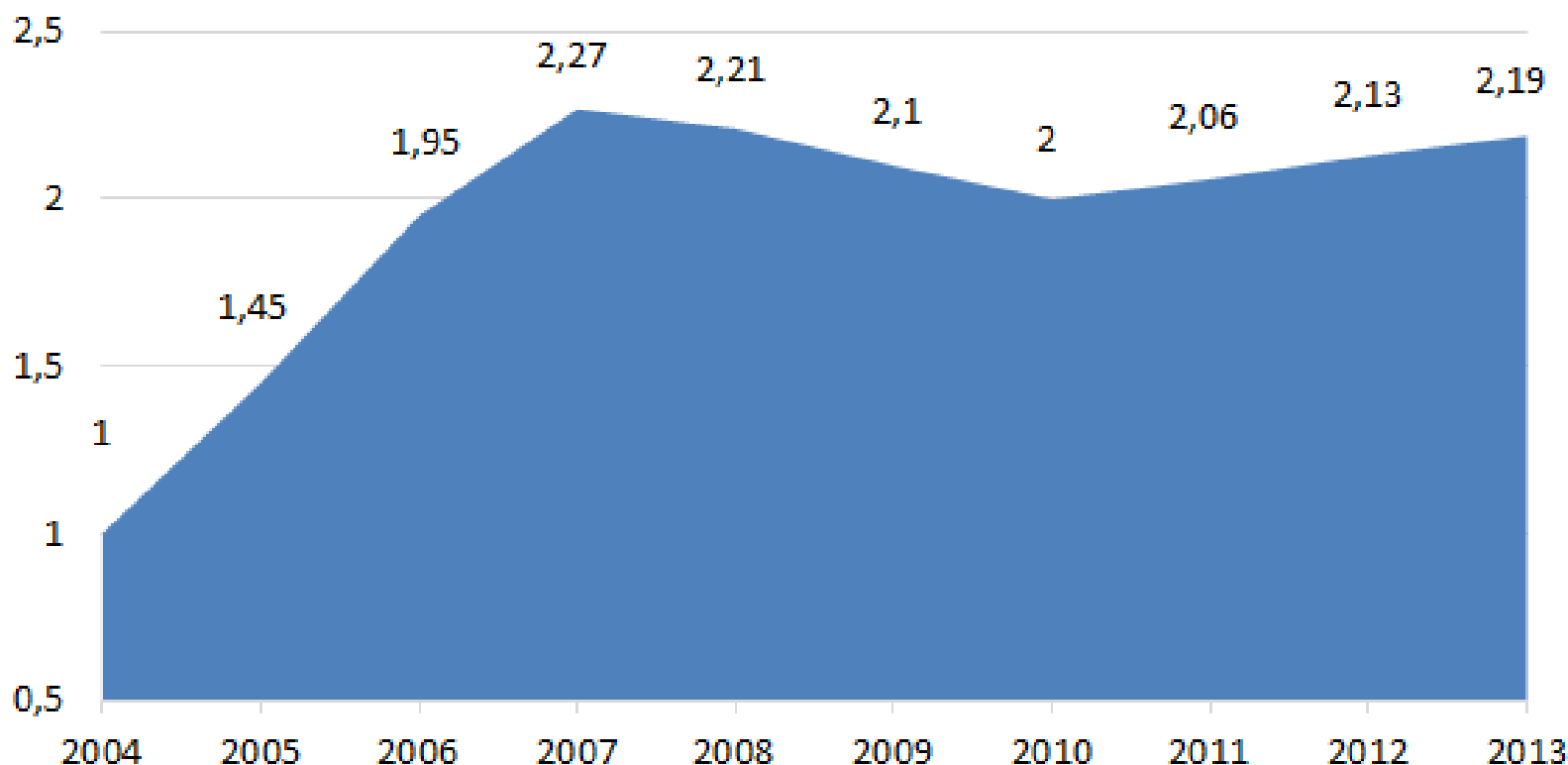
WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE	2013	2035	2050
Liczba ludności (stan w dniu 31 XII)	2156,2 tys.	1932,9 tys. w stosunku do 2013 r. spadek o 223,3 tys. osób	1710,6 tys. w stosunku do 2013 r. spadek o 445,6 tys. osób
Udział ludności województwa w ogólnej liczbie ludności kraju	5,6%	5,3%	5,0%
Ludność według miejsca zamieszkania			
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-1,4	-5,0	-6,9
Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej	15,4%	25,6%	34,7%
Przeciętne trwanie życia (lata)	81,6 72,7	85,2 78,1	87,8 81,8

Przykład demografii po wprowadzeniu stanu wojennego w 1981 roku

Ponad 2 mln Polaków wyemigrowało z kraju po przystąpieniu Polski do EU

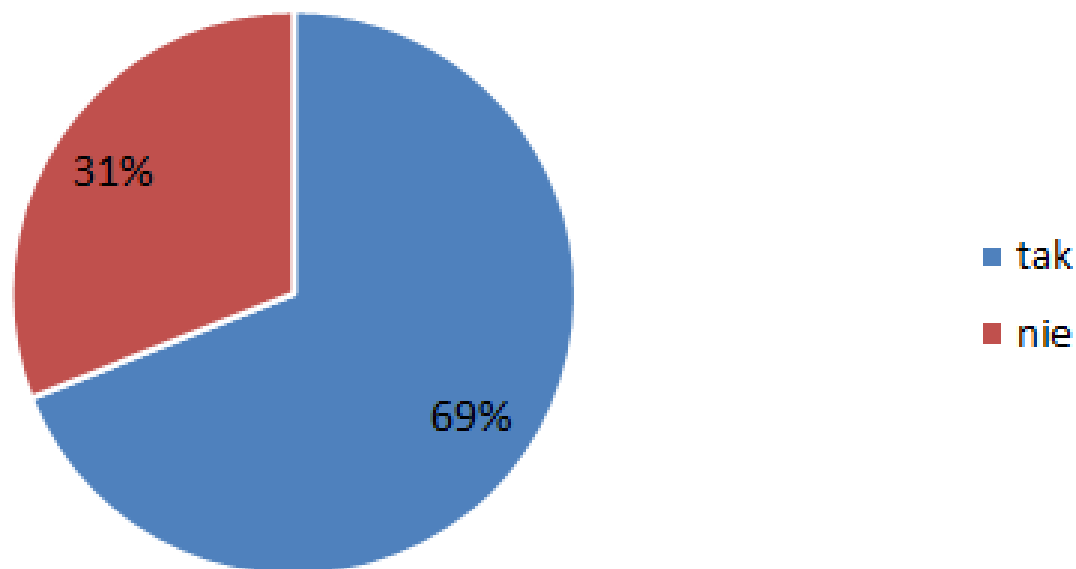
Liczba polskich emigrantów (w mln na koniec roku)

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Emigracja dotyka prawie każdego z nas

Czy ktoś z rodziny, przyjaciół lub znajomych mieszka za granicą?

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Skąd wyjeżdżamy?

Udział emigrantów w liczbie ludności poszczególnych województw			
Województwo	Emigranci (w proc.)	Województwo	Emigranci (w proc.)
dolnośląskie	6,2	podkarpackie	8,4
kujawsko-pomorskie	5,1	podlaskie	9,1
lubelskie	5,2	pomorskie	5,9
lubuskie	6,0	śląskie	5,0
łódzkie	2,9	świętokrzyskie	5,0
małopolskie	5,6	warmińsko-mazurskie	7,5
mazowieckie	2,8	wielkopolskie	3,1
opolskie	10,6	zachodniopomorskie	6,2

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

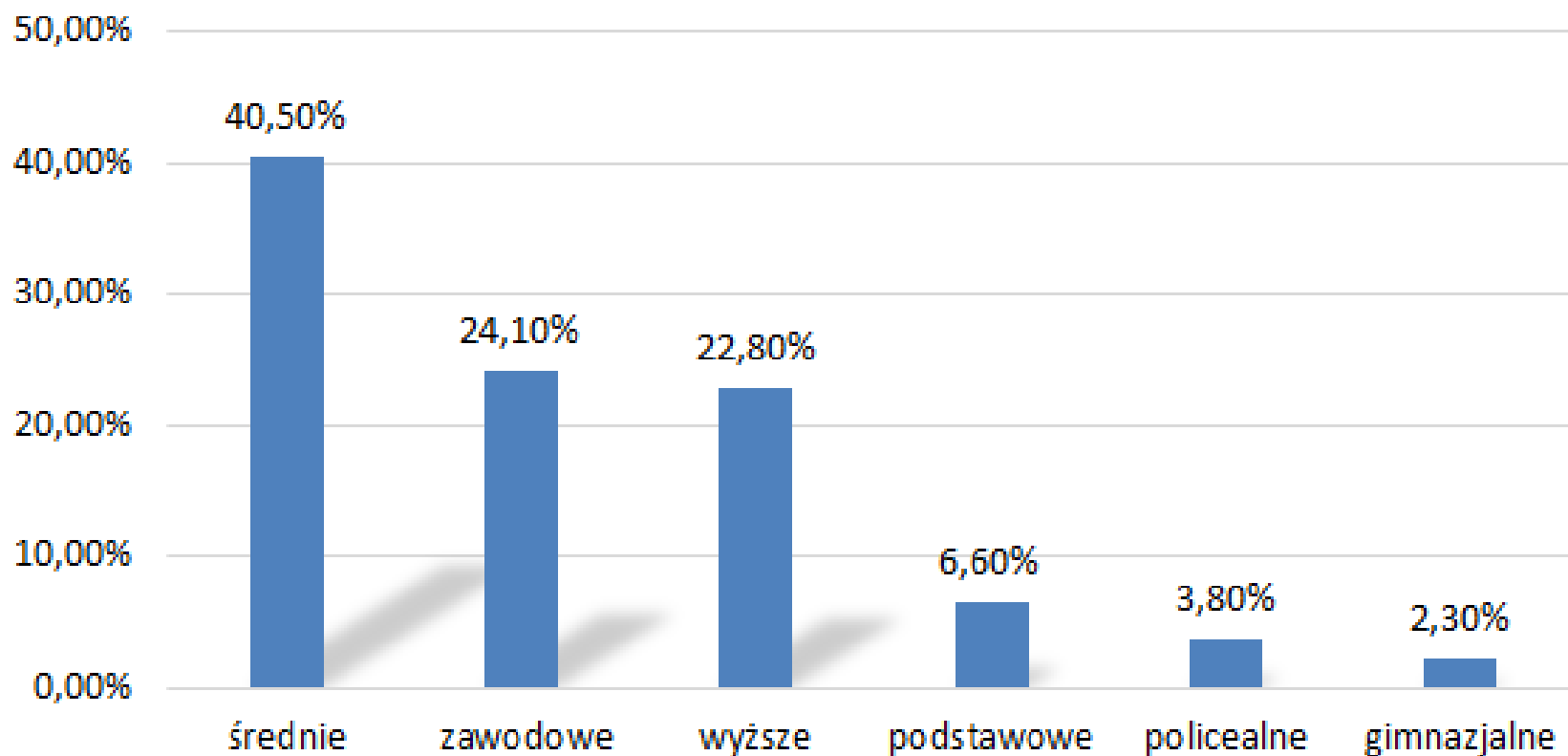
Dokąd wyjeżdżamy?

Najpopularniejsze kierunki emigracji Polaków w Unii Europejskiej			
Kraj	Liczba emigrantów na koniec 2013 roku (w tys.)	Kraj	Liczba emigrantów na koniec 2013 roku (w tys.)
Austria	31	Holandia	103
Belgia	49	Hiszpania	34
Cypr	1	Irlandia	115
Czechy	8	Niemcy	560
Dania	25	Portugalia	1
Finlandia	3	Szwecja	40
Francja	63	Wielka Brytania	642
Grecja	12	Włochy	96

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Kto wyjeżdża?

Emigranci według wykształcenia

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Dlaczego wyjeżdżamy?

Przyczyny emigracji Polaków			
Przyczyna	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
praca	72,8	78,7	62,2
edukacja	5,7	3,9	8,4
sprawy rodzinne	15,7	12,6	22,4
leczenie i rehabilitacja	0,2	0,2	0,3
pozostałe			

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

I niestety dalej młodzi ludzie chcą wyjeżdżać

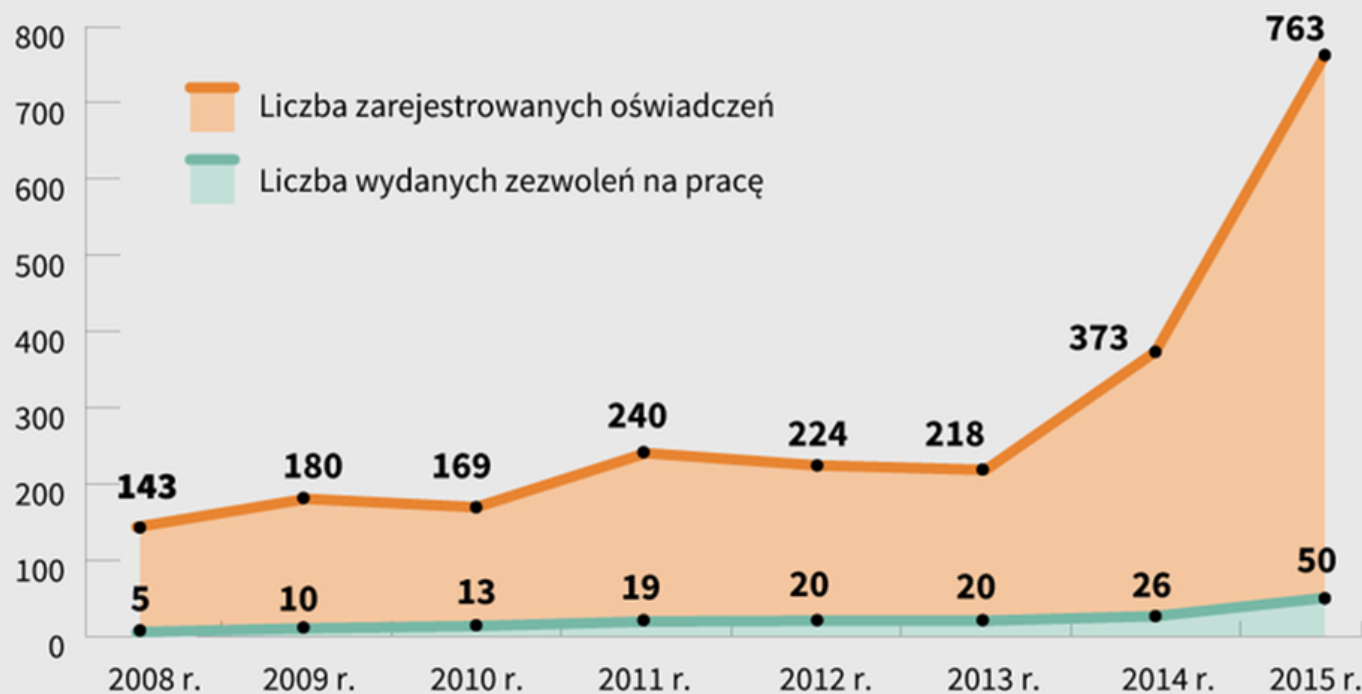
Gotowość do wyjazdu według wieku (w procentach)						
Czy obecnie jest Pan(i) zainteresowany(a) podjęciem pracy za granicą?	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+
Tak i obecnie staram się o pracę za granicą	13	5	4	3	2	0
Tak i zamierzam się o nią starać w przyszłości	26	16	14	2	2	0
Tak, ale tylko jeśli dostanę taką propozycję, bo sam(a) nie zamierzam się o nią starać	23	17	12	9	5	1
Nie jestem zainteresowany(a)	36	58	67	84	89	98
Obecnie pracuję za granicą	0	2	2	2	1	1
Trudno powiedzieć	2	2	1	0	1	0

Źródło: Centrum Badania Opinii Społecznej

Niszę po Polakach, którzy wyjechali z kraju, zapęłniają obywatele ze Wschodu ...

UKRAIŃCY PRACUJĄCY W POLSCE

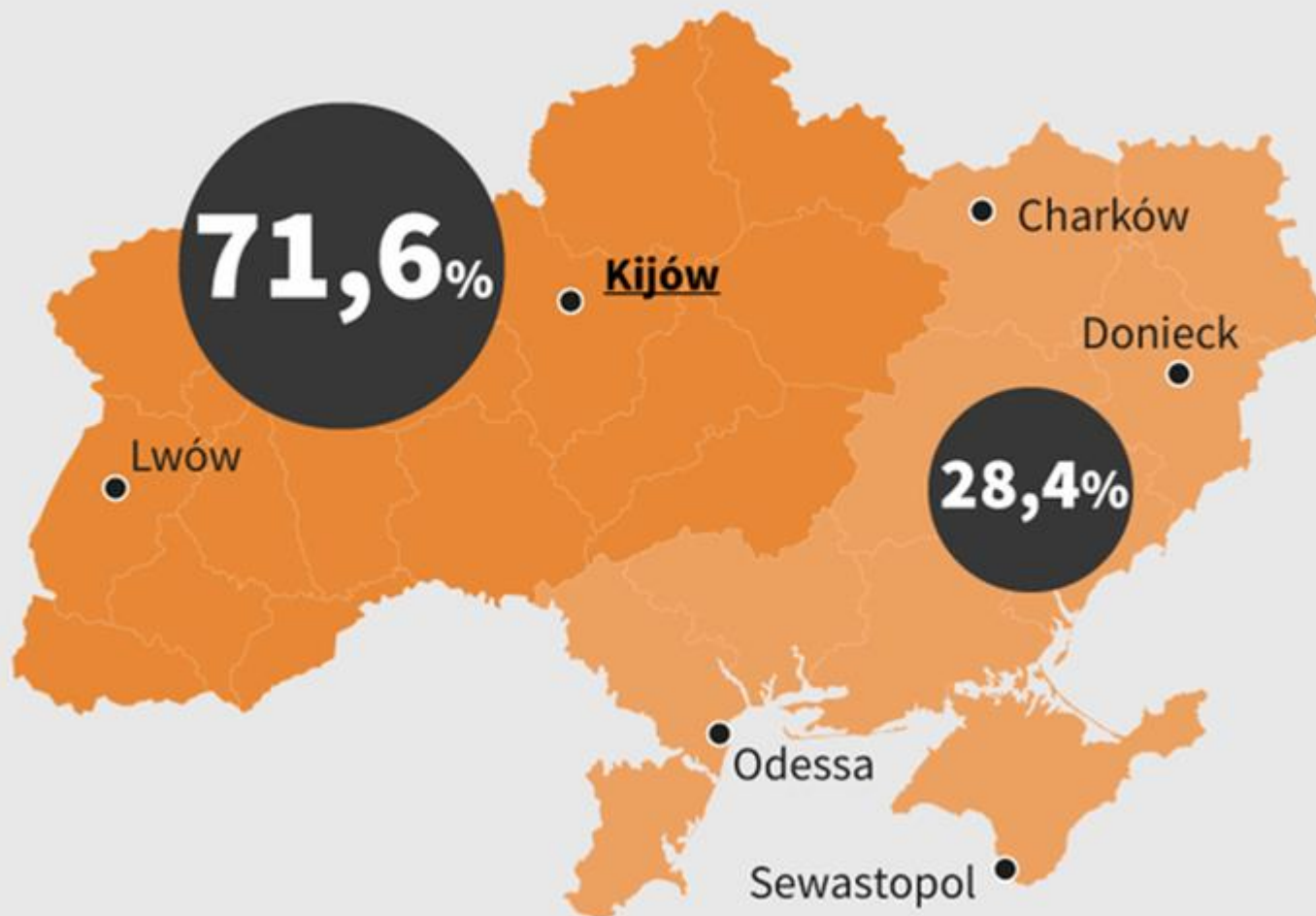
Liczba zarejestrowanych oświadczeń i wydanych zezwoleń na pracę dla obywateli Ukrainy, w tysiącach.

W ciągu ostatnich trzech lat liczba Ukraińców pracujących w Polsce wzrosła dwuipółkrotnie. Według danych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej jest ich już ponad 800 tysięcy, a łącznie, z uwzględnieniem wszystkich kategorii — około miliona.

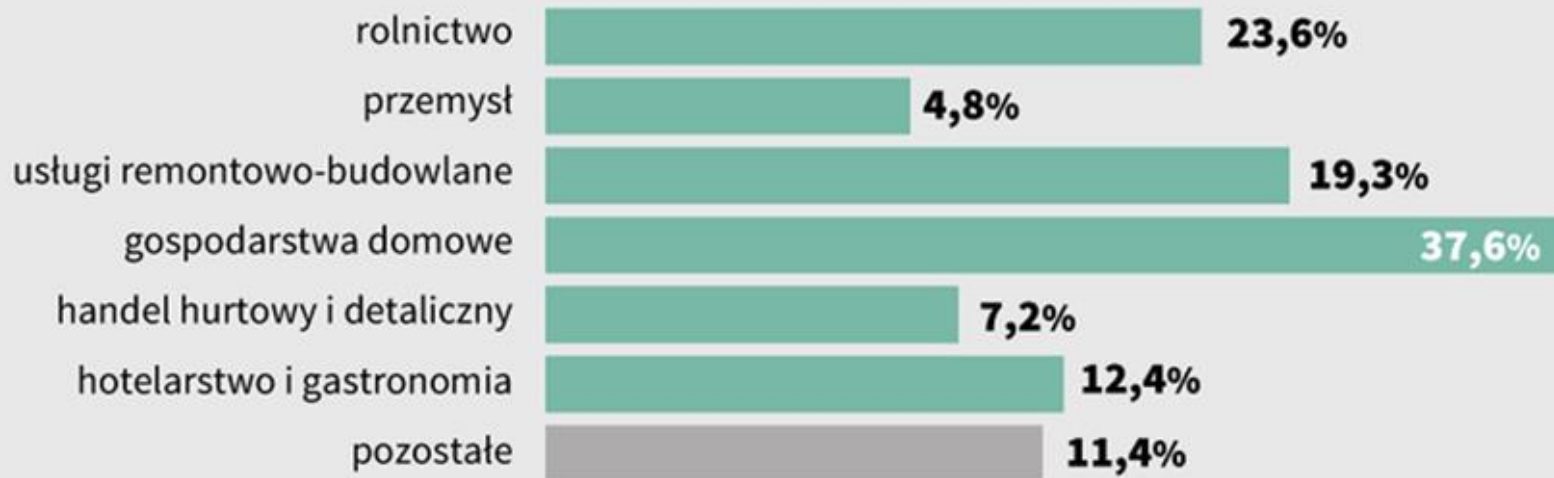
Skąd do nas przyjeżdżają Ukraińcy?

Podział na regiony, z których Ukraińcy przyjeżdżali do Polski od 2014 roku.

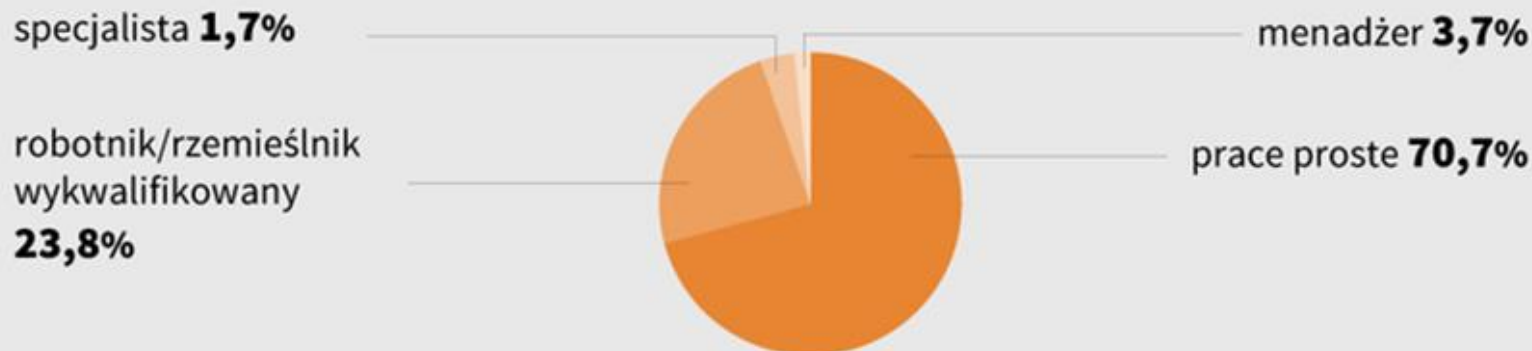
Gdzie i jak pracują Ukraińcy?

Sektor zatrudnienia migrantów z Ukrainy*.

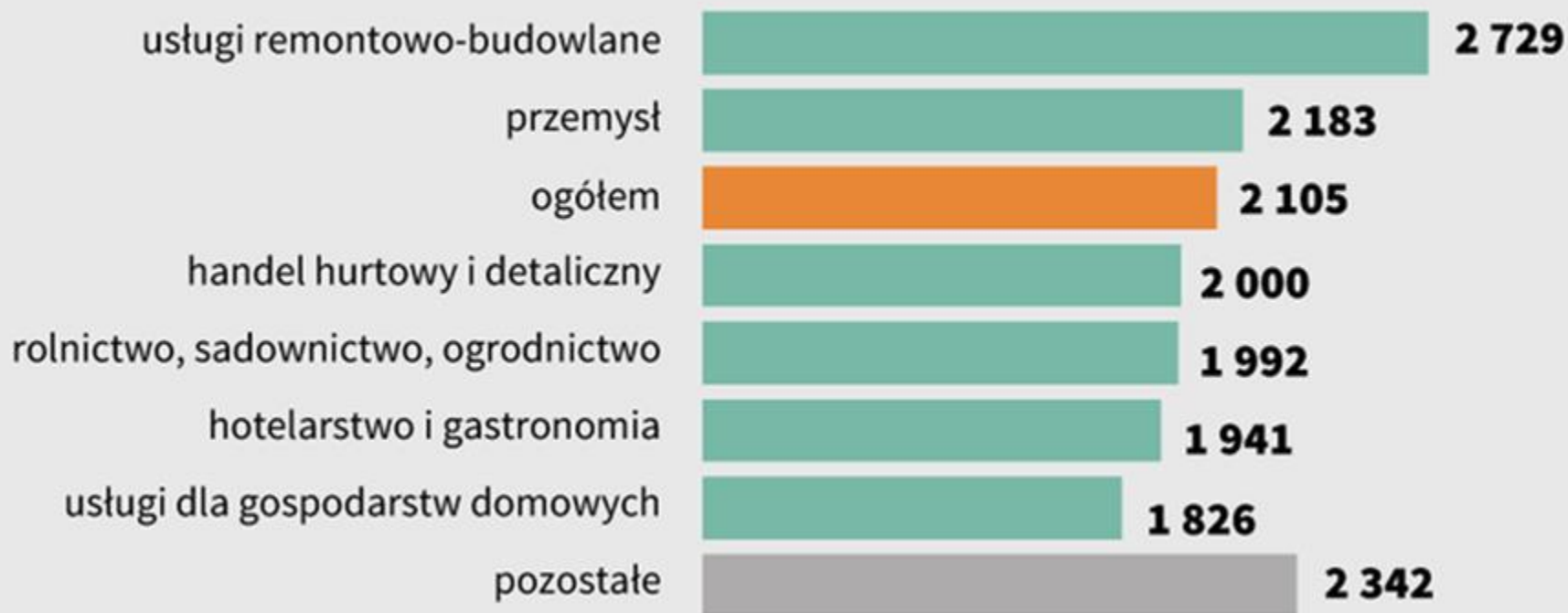
* dane nie sumują się do 100%, ponieważ imigranci wskazywali wszystkie sektory zatrudnienia w których pracowali.

Rodzaj wykonywanej pracy

Ile zarabiają Ukraińcy w Polsce?

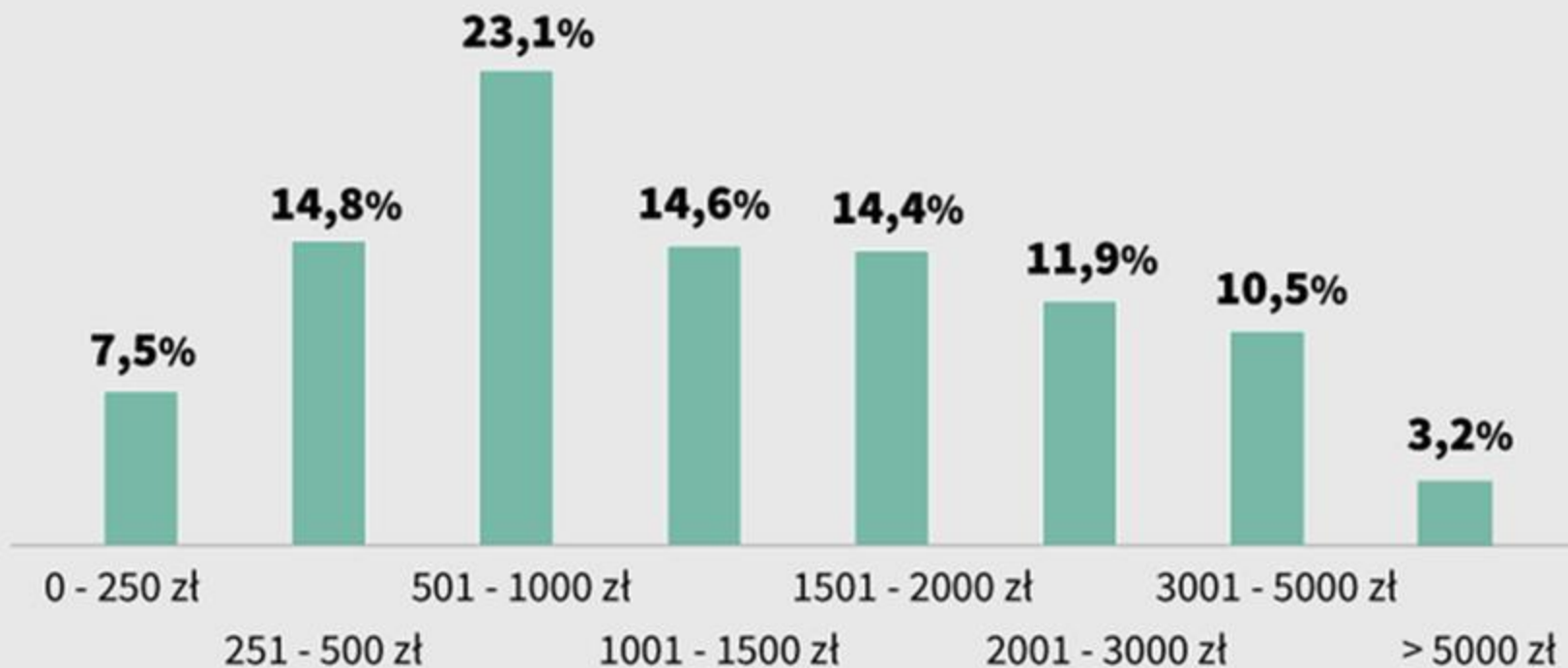
Średnie dochody w podziale na sektory, w złotych netto.

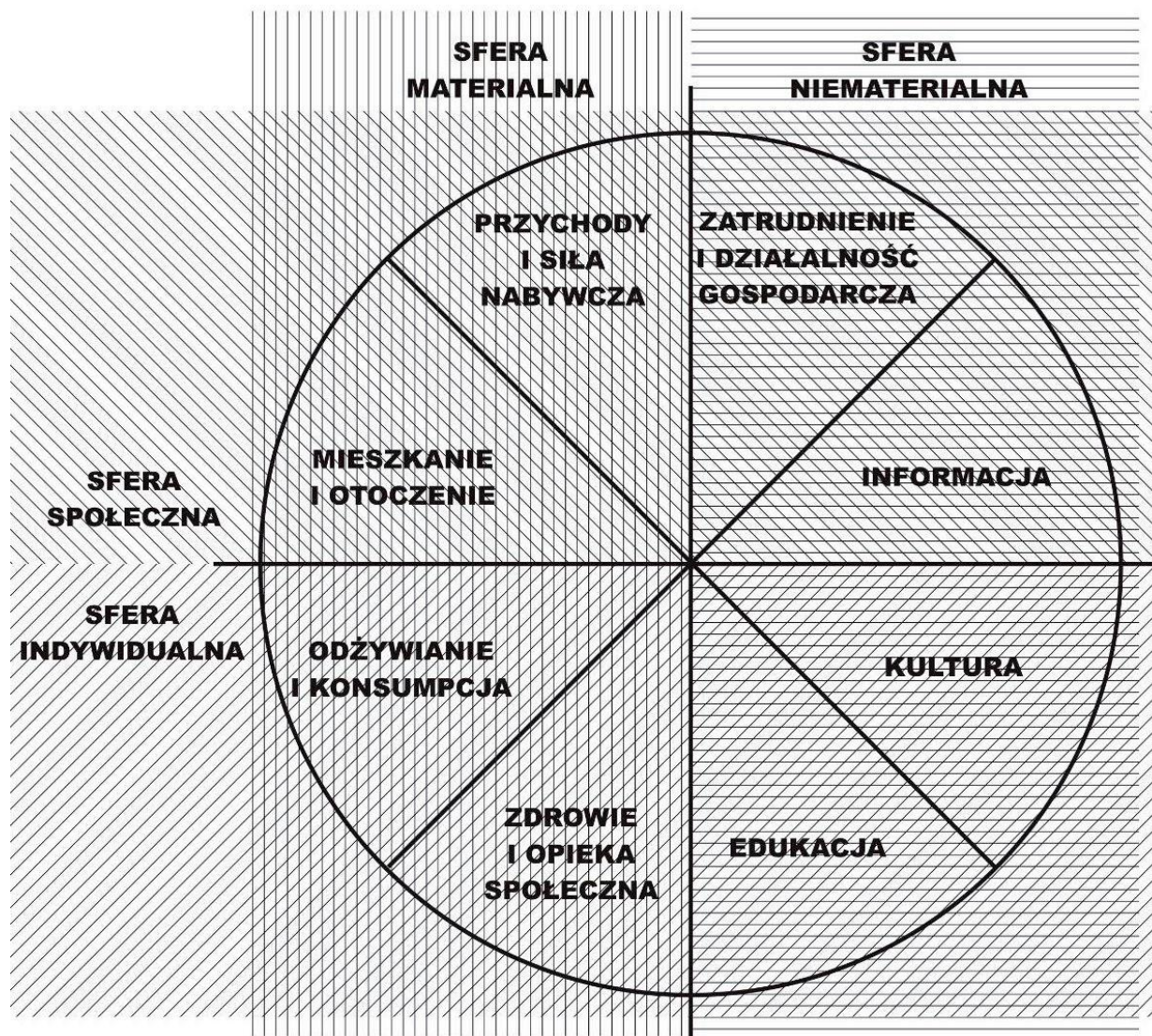
Środki przekazywane na Ukrainę

Pieniądze do rodziny na Ukrainie przekazuje dwie trzecie osób (66,4%).

Wysokość ostatniego dokonanego przekazu na Ukrainę w złotych

Co decyduje o tym, że ludzie zastają w mieście i nie czują się wykluczeni?

Źródło: Rewitalizacja i planowanie przestrzenne, Poradnik, Instytut Rozwoju Miast, Kraków, 2011

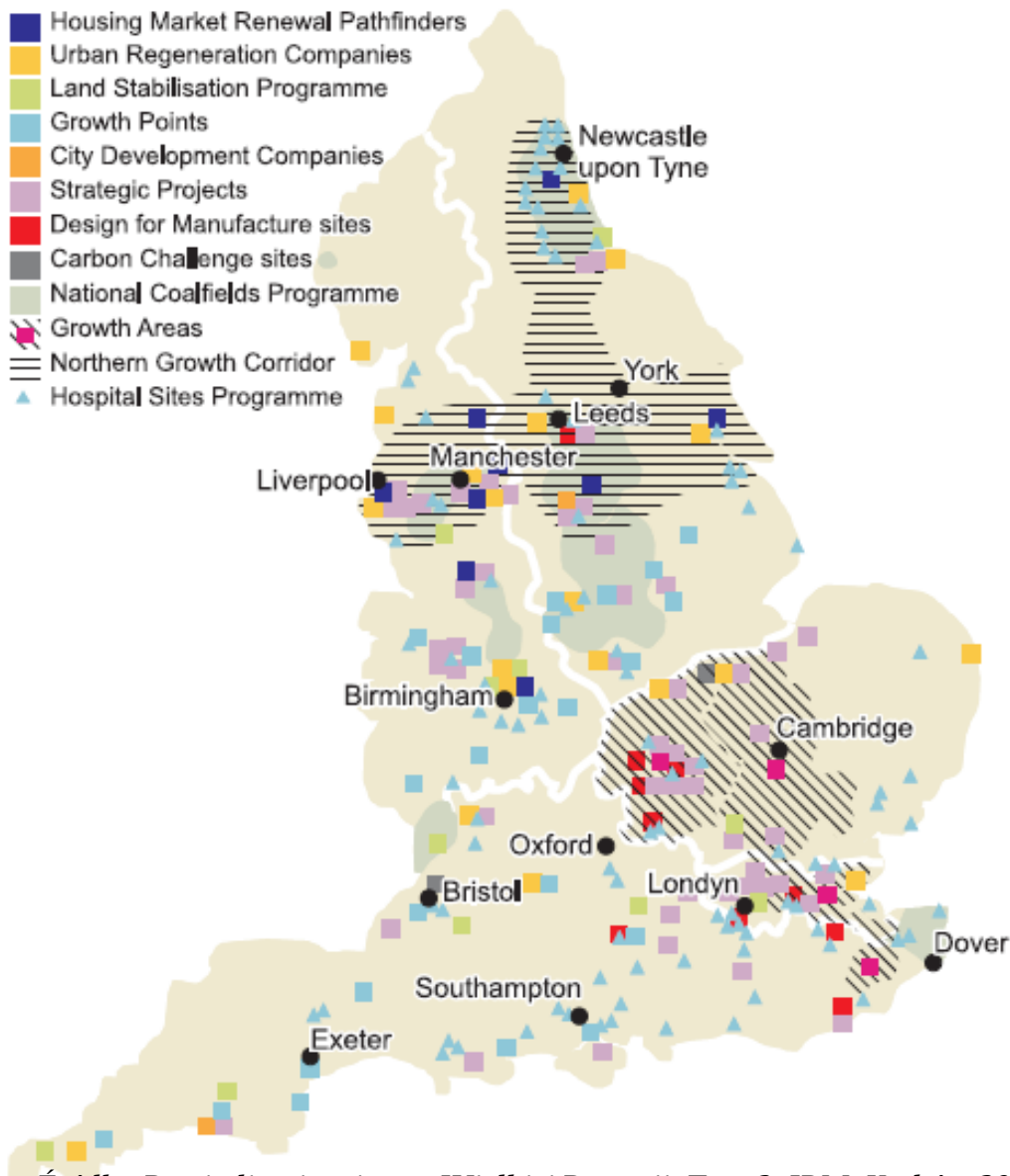
Rewitalizacja w polityce UE

- Jest częścią polityki regionalnej rozwijanej w ramach zintegrowanego rozwoju miast
- Wspierana ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz programów dedykowanych (np. *URBACT*, *Urban Innovative Actions*)
- Traktowana jako kluczowy instrument odnowy i rozwoju miast europejskich
- Zintegrowana z innymi koncepcjami rozwoju miast (miasta zielone, miasta kreatywne, miasta innowacyjne, miasta otwarte, miasta inteligentne itp.)

Więcej na portalu: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/themes/urban-development/portal/#1

Różne modele rewitalizacji w Europie – Wielka Brytania

- Rząd centralny jest głównym aktorem rewitalizacji, który inicjuje i realizuje różne programy krajowe za pomocą wyspecjalizowanych agend (w tym Narodowej Agencji Rewitalizacji: *English Partnerships*)
- Na poziomie lokalnym kluczową rolę odgrywają Lokalne Partnerstwa Strategiczne (*Local Strategic Partnerships*) oraz podmioty gospodarcze typu Przedsiębiorstwa Regeneracji Miast (*Urban Regeneration Companies*), Przedsiębiorstwa Rozwoju Gospodarczego (*Economic Development Companies*) oraz Strefy Poprawy Funkcjonowania Firm (*Business Improvement Districts*).

Różne modele rewitalizacji w Europie – Wielka Brytania

Typ	Zasięg przestrzenny	Rodzaje partnerów	Działalność	Przykłady
Partnerstwo rozwojowe, joint venture	Niewielki obszar (np. co najwyżej osiedle, zespół bloków, centrum miasta)	Deweloper, spółdzielnia mieszkaniowa, lokalne władze	Rozwój komercyjny i typu non-profit dający obopólne korzyści	London Road Development Agency, Brighton Media Centre
'Trust' rozwojowy	Jasno określona granica obszaru rewitalizacji (np. zespół budynków, osiedle)	Lokalna wspólnota mieszkańców, ważna jest tu niezależność od instytucji publicznych, choć czasem są w 'trustach' jako reprezentanci działają przedstawiciele władz lokalnych	Rewitalizacja oparta na działaniach lokalnych społeczności. Zyski z rewitalizacji kierowane do trustu	Coin St. North Kensington, Amenity Trust, Arts Factory
Nieformalna umowa	Dzielnica lub całe miasto	Sektor prywatny, finansowanie ze środków izb handlowych lub agencji rozwojowych	Marketing miejski, promocja rozwoju i inwestycji	The Newcastle Initiative, Glasgow Action, East London Partnership
Obecność instytucji finansującej	Skala miasta, subregionalna (np. metropolitalna)	Agencja finansująca, rozwój obszaru na skutek działań partnerów lub firmy rozwojowej	Orientacja na wiele typów zadań, zazwyczaj w ramach określonego limitu czasowego	Urban Development Corporation, City Challenge, Single Regeneration Budget, 'New Life Partnerships'
Strategiczny	Skala subregionalna (np. metropolitalna)	Wszystkie rodzaje partnerów	Sformułowanie szerszej strategii rozwoju. Takie partnerstwo może mieć charakter szeroko działającej organizacji finansującej działalność innych instytucji, np. firm rozwojowych	Coventry and Warwickshire Partnership, Chester City Partnership, Thames Gateway London Partnership

- Programy i przedsięwzięcia rewitalizacji opierają się na partnerstwie i mocnym zaangażowaniu sektora komercyjnego
- Pieniądze publiczne wydawane są na zasadzie dodatkowości (najczęściej w relacji 1:1), zaś ich efektywność jest stale monitorowana (10 tys. funtów daje średnio jedno miejsce prace stworzone lub utrzymane).

Źródło: Rewitalizacja miast w Wielkiej Brytanii, Tom 2, IRM, Kraków 2009

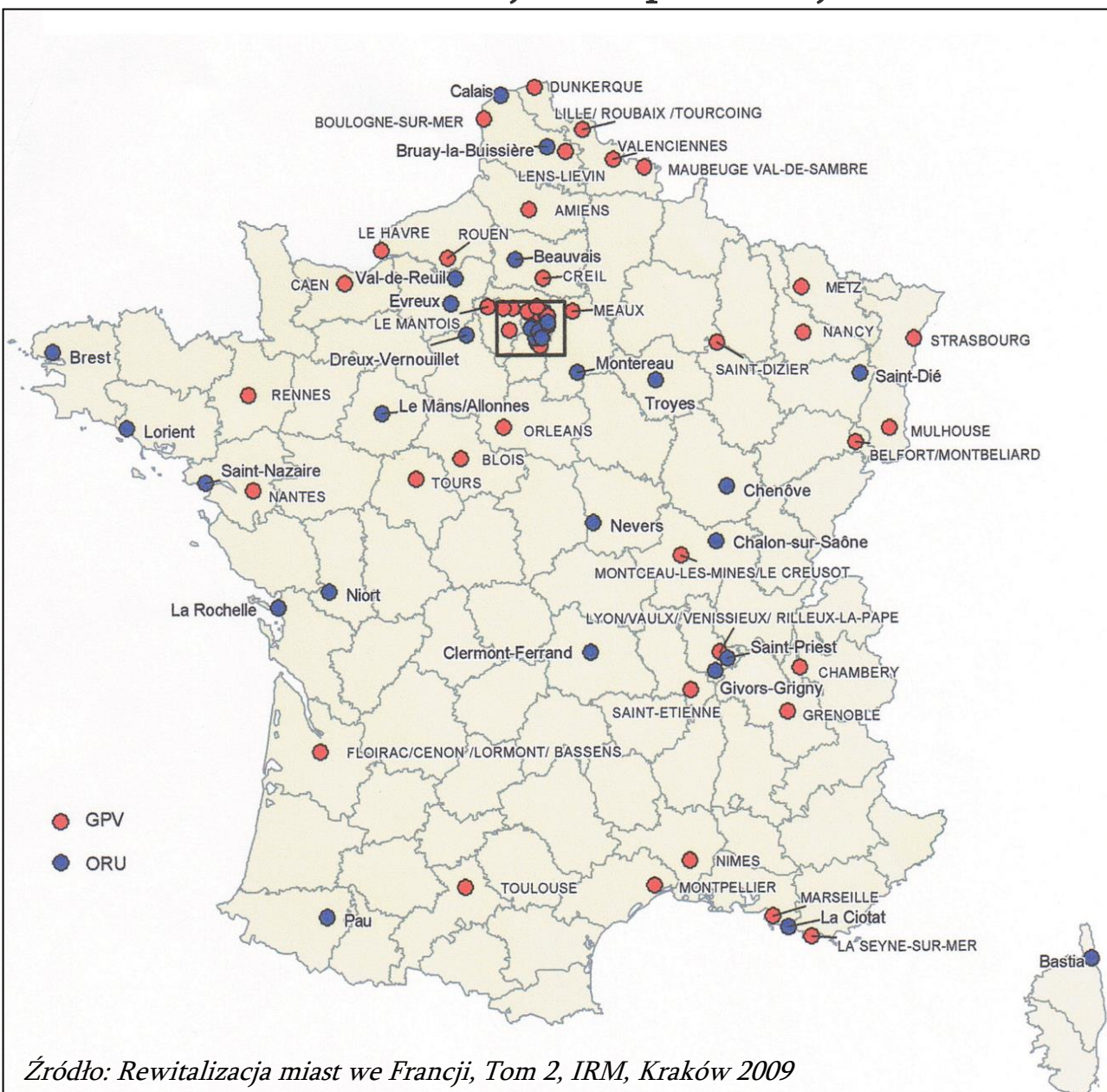
Różne modele rewitalizacji w Europie – Wielka Brytania

Przykład struktury finansowania działań rewitalizacyjnych w jednym z miast regionu North East (w mln £)

	2002/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2016	Razem	%
Lokalne Partnerstwo Tyne&Wear /CRIP	12 381	4 392	11 788	14 442	11 278	10 441	64 723	31,7
Narodowa Agencja Rewitalizacji	13 602	675	6 805	3 240	20 674	7 740	52 736	25,8
One NorthEast	14 488	5 752	5 837	5 856	3 286	10 461	45 680	22,4
Urząd Miasta Sunderland	13 576	11 362	3 107	2 694	440	2 640	33 818	16,6
EFRR	2 835	1 345	1 768	-	-	-	5 949	2,9
Fundusz ds. nieruchomości	1 246	44	111	-	-	-	1 401	0,7
Razem	58 129	23 570	29 416	26 223	35 678	31 282	204 307	100,0

Źródło: Rewitalizacja miast w Wielkiej Brytanii, Tom 21 IRM, Kraków 2009

Różne modele rewitalizacji w Europie – Francja

- Zamierzenia rewitalizacyjne na wielką skalę realizowane są w ramach Narodowego Programu Odnowy Miast (PNRU), w ramach którego rewitalizowanych jest 530 dzielnic
- PNRU finansowany jest przez Narodową Agencję Odnowy Miast (ANRU), zaś budżet na lata 2004-2016 to 30 mld euro.

Odnova Miast: Wielkie Projekty Miejskie GPV (punkty czerwone) i Programy rewitalizacji ORU (punkty niebieskie)

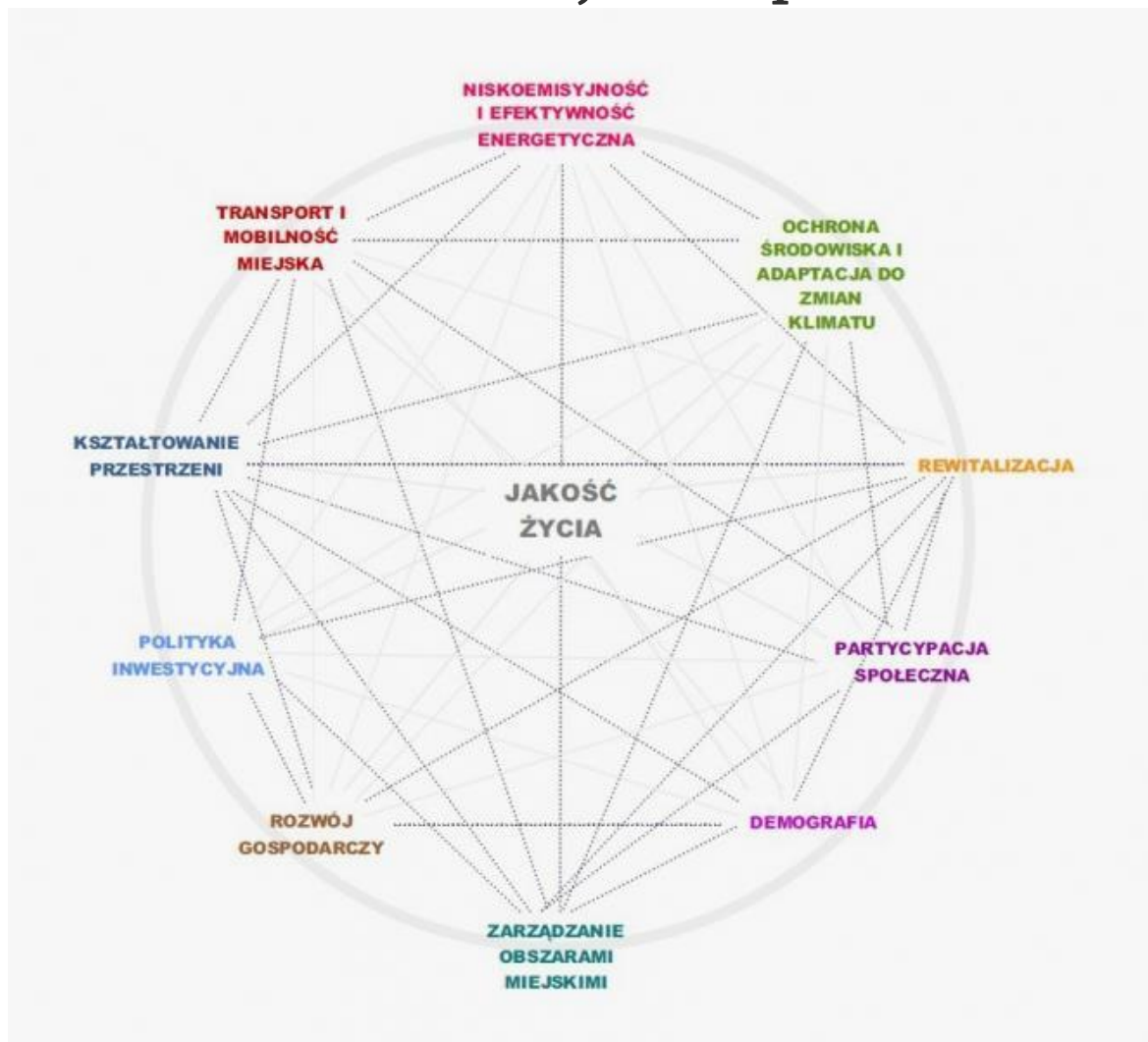
Różne modele rewitalizacji w Europie – Niemcy

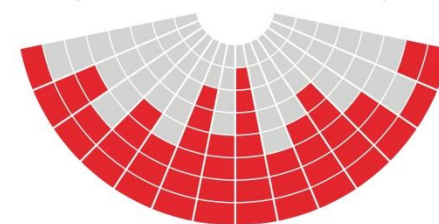
1. Państwo prowadzi aktywną politykę rozwoju miast i ich rewitalizacji, czym zajmują się urzędy centralne i wspomagające je instytucje, także badawcze.
2. Gmina jest odpowiedzialna za rewitalizację obszaru kryzysowego od chwili jego wytyczenia do zakończenia przedsięwzięcia, przy czym może prowadzić przedsięwzięcia samodzielnie lub powierzyć je Powiernikowi na podstawie specjalnej umowy
3. Od podjęcia idei rewitalizacji aż do zakończenia przedsięwzięcia trwają konsultacje społeczne mające na celu pozyskanie i uaktywnienie społeczności lokalnej we wszystkich aspektach działań rewitalizacyjnych.
4. W latach 1995-2014 na rewitalizację miast wydano środki na poziomie prawie 130 mld euro. Wydatkowane na rewitalizację miast środki budżetowe (wliczając wszystkie programy rewitalizacyjne i inne) generują **3,5-krotnie większe** nakłady inwestorów prywatnych.

*Źródło: Rewitalizacja miast w Niemczech,
Tom 2, IRM, Kraków 2009*

Różne modele rewitalizacji w Europie – Polska

KRAJOWA POLITYKA MIEJSKA

1. Od ponad 15 lat problematyka rewitalizacji miast funkcjonuje w dwóch wymiarach – koncepcyjnym i realizacyjnym.
2. **Wymiar koncepcyjny** jest już dość rozwinięty (powstała Krajowa Polityka Miejska oraz Narodowy Plan Rewitalizacji, uchwalono ustawę o rewitalizacji, stworzono system wymiany wiedzy i doświadczeń w zakresie rewitalizacji, uruchomiono proces opracowania LPR-ów i testowania projektów pilotażowych)
3. **Wymiar realizacyjny** jest możliwy praktycznie dzięki środkom unijnym z poprzedniej perspektywy finansowej (2007-2013) oraz obecnej (2014-2020).

Skala finansowania projektów rewitalizacyjnych w latach 2007-2015

Województwo	Nazwa osi priorytetowej	Udział PI 9a w alokacji	Indykatywna wartość środków przeznaczonych na PI 9a (euro)	Inne PI w osi priorytetowej
Dolnośląskie	6. Infrastruktura spójności społecznej	3,26%	73 411 652	9a
Kujawsko-pomorskie	6. Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry	2,8%	54 040 680	9a, 10a
Lubelskie	13. Infrastruktura społeczna	10,44% (na całą oś)	115 422 280	9a, 10a
Lubuskie	9. Infrastruktura społeczna	3,60%	32 668 420	9a, 10a
Łódzkie	6. Rewitalizacja i potencjał endogeniczny regionu	7,91%	178 485 543	6c, 8b
Małopolskie	11. Rewitalizacja przestrzeni regionalnej	5,91%	170 000 000	-
Mazowieckie	6. Jakość życia	6% (na całą oś)	60 727 896	9a
Opolskie	10. Inwestycje w infrastrukturę społeczną	10,05% (na całą oś)	94 952 913 (na całą oś)	9a, 2c, 10a
Podlaskie	8. Infrastruktura dla usług użyteczności publicznej	2,63%	22 920 000	2c, 6c, 9a, 9d, 10a
Podkarpackie	6. Spójność przestrzenna i społeczna	2,5%	52 492 230	8b, 9a, 10i
Pomorskie	8. Konwersja	8,53% (na całą oś)	159 013 250 (na całą oś)	6c
Śląskie	10. Rewitalizacja i Infrastruktura zdrowotna	5,13%	178 433 082	9a
Świętokrzyskie	6. Rozwój miast	3,66%	50 037 691	4c, 4e, 6d, 7b, 10a
Warmińsko-mazurskie	8. Obszary wymagające rewitalizacji	3,76%	64 848 510	-
Wielkopolskie	9. Infrastruktura dla kapitału ludzkiego	10,68% (na całą oś)	80 000 000	9a, 10a
Zachodniopomorskie	9. Infrastruktura publiczna	2,5%	40 000 000	9a, 10a, 2c

1. W latach 2007-2013 na projekty związane z rewitalizacją było dostępnych prawie **1 430 mln** euro z regionalnych programów operacyjnych.
2. Do tej kwoty samorządy lokalne musiały dołożyć nieco ponad 30% własnych środków (**około 670 mln** euro)
3. Łącznie udało się zrealizować ponad **800** projektów za środki 8,5 mld zł. Niestety większość projektów miała charakter „punktowy”, a nie systemowy.
4. Na lata 2014-2020 zaplanowane kwoty na rewitalizację są 3-krotnie większe (ponad 26 mld zł).

Projekty sfinansowane ze środków RPO WL w latach 2007-2015

LP.	Nazwa projektu	Beneficjent	Wartość projektu w PLN	Wartość dofinansowania UE w PLN
1	"Centrum aktywności społeczno gospodarczej "Stara Kotłownia "w Rejowcu Fabrycznym.	Miasto Rejowiec Fabryczny	4 937 367	3 052 716
2	"Rewaloryzacja Dziedzińca Pałacu Sanguszków w Lubartowie"	Powiat Lubartowski	2 430 918	1 598 819
3	"Rewaloryzacja Ogrodu Saskiego" w Lublinie	Gmina Lublin	12 715 352	7 346 407
4	"Rewitalizacja budynku byłej karczmy w Łaszczowie"	Gmina Łaszczów	1 431 511	768 898
5	"Rewitalizacja Centrum Hrubieszowa poprzez porządkowanie przestrzeni publicznej Śródmieścia oraz renowacja zdegradowanej substancji mieszkaniowej z otoczeniem".	Gmina Miejska Hrubieszów	10 714 431	7 418 210
6	"Rewitalizacja Centrum Miasta Terespol przy ul. Wojska Polskiego 132 w Terespolu"	Gmina Miasto Terespol	2 006 558	1 493 207
7	"Rewitalizacja – Przebudowa ul. Jana Pawła II, ul. Międzyrzeckiej i Pl. Wolności w Radzyniu Podlaskim".	Miasto Radzyń Podlaski	3 920 163	2 435 178
8	„Przebudowa i Rozbudowa Budynków Hospicjum Dobrego Samarytanina w Lublinie Przy ul. Bernardyńskiej 11A”	Lubelskie Towarzystwo Przyjaciół Chorych „Hospicjum Dobrego Samarytanina”	5 336 923	2 994 926
9	„Rewaloryzacja cmentarza przy ul. Lipowej w Lublinie – dziedzictwa ekumenizmu i wielokulturowości”	Kościół Rektoralny p.w. Wszystkich Świętych w Lublinie	2 972 504	1 868 596
10	„Rewitalizacja osiedla mieszkaniowego po byłej cukrowni wraz z budynkiem nr 29 przy ul. Fabrycznej w Opolu Lubelskim”	Wspólnota Mieszkaniowa Fabryczna 17	6 131 063	3 596 585
11	„Rewitalizacja osiedli mieszkaniowych w Parczewie”	Gmina Parczew	1 456 987	993 971
12	„Stworzenie strefy bezpieczeństwa publicznego na ul. Metalurgicznej w Lublinie etap: Adaptacja przestrzeni wraz z rewitalizacją obiektów po byłej bazie transportu URSUS dla potrzeb PSP na cele szkoleniowo-dydaktyczne”	KOMENDA WOJEWÓDZKA PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ W LUBLINIE	4 357 796	3 240 117
13	Adaptacja budynku kina LOT na Centrum Kultury w Świdniku	Gmina Miejska Świdnik	11 476 540	2 208 964
14	Centrum Charytatywne CARITAS w Krasnymstawie	Caritas Archidiecezji Lubelskiej	3 278 033	1 513 746
15	CHEŁM - REWITALIZACJA ZABYTKOWEJ CERKWI P.W. ŚW. JANA TEOLOGA WRAZ Z OTOCZENIEM	Parafia Prawosławna p.w. św. Jana Teologa w Chełmie	3 460 959	2 467 070
16	Etap końcowy renowacji kompleksu Archikatedry Lubelskiej - renowacja północnego skrzydła dawnego Kolegium Jezuickiego oraz rewitalizacja kompleksu Kurii Metropolitalnej w Lublinie	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelisty	4 003 767	2 389 780
17	Kontynuacja rewitalizacji historycznego centrum Janowa Lubelskiego pod kątem wprowadzenia nowych funkcji kulturalnych wraz z rewitalizacją przestrzeni i budynków osiedla wielorodzinnego.	Gmina Janów Lubelski	8 590 209	5 629 352
18	Modernizacja Chełmskiego Domu Kultury z infrastrukturą otoczenia w Chełmie	Miasto Chełm	5 265 819,45	1 530 422,90
19	Modernizacja przestrzeni osiedla im. L. Kruczkowskiego	Pracownicza Spółdzielnia Mieszkaniowa "KOLEJARZ"	2 828 799,12	1 498 787,80
20	Przebudowa ul. Narutowicza wraz z ulicami przyległymi (etap I) oraz adaptacja budynku przy ul. Narutowicza 32a na potrzeby Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. T. Szeligowskiego w Lublinie.	Gmina Lublin	23 046 209,34	10 000 000,00

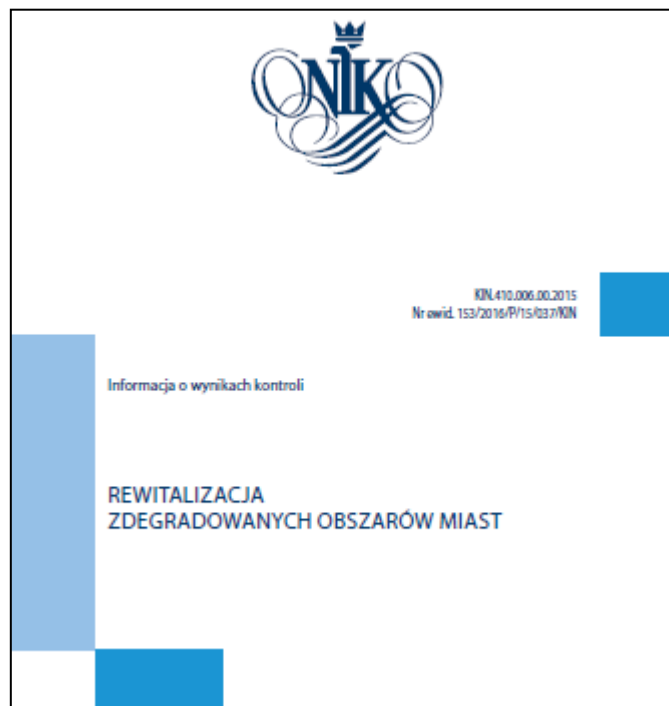
Projekty sfinansowane ze środków RPO WL w latach 2007-2015

LP.	Nazwa projektu	Beneficjent	Wartość projektu w PLN	Wartość dofinansowania UE w PLN
20	Przebudowa ul. Narutowicza wraz z ulicami przyległymi (etap I) oraz adaptacja budynku przy ul. Narutowicza 32a na potrzeby Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. T. Szeligowskiego w Lublinie.	Gmina Lublin	23 046 209	10 000 000
21	Przebudowa ulic: 3-go Maja i Radziwiłłowskiej wraz ze skrzyżowaniami i elementami okolicznej architektury w Lublinie	Gmina Lublin	12 351 960	5 191 327
22	Remont zabytkowej plebanii z przeznaczeniem na Centrum Kultury Chrześcijańskiej.	Parafia Rzymsko – Katolicka p.w. św. Anny w Lubartowie	3 206 390	2 385 834
23	Renowacja osiedla "Bronowice III Maki"	Pracownicza Spółdzielnia Mieszkaniowa "KOLEJARZ"	4 624 915	1 940 734
24	Renowacja Pałacu Morskich - dawnej Resursy Kupieckiej przy ulicy Krakowskie Przedmieście 62 w Lublinie	Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury	18 995 179	12 452 662
25	Renowacja pobrygidkowskiego zespołu klasztornego w Śródmieściu miasta Lublina	Kościół rektoralny pw. Wniebowzięcia NMP Zwycięskiej w Lublinie	15 469 492	9 928 116
26	Renowacja zespołu pomisjonarskiego przy ul. Wyszyńskiego 6 w Lublinie	Metropolitalne Seminarium Duchowne w Lublinie	13 376 747	9 999 871
27	Rewitalizacja Centrum Miasta Biała Podlaska	Gmina Miejska Biała Podlaska	12 411 926	8 671 751
28	Rewitalizacja centrum miasta Dęblin wraz z zespołem pałacowo-parkowym Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych	Miasto Dęblin	15 530 514	9 970 867
29	Rewitalizacja centrum Miasta Lubartowa - zagospodarowanie Rynku II.	Miasto Lubartów	7 432 639	4 894 600
30	REWITALIZACJA CMENTARZA PRAWOSŁAWNEGO PRZY UL. LIPOWEJ W LUBLINIE	Parafia Prawosławna p.w. Przemienienia Pańskiego w Lublinie	8 020 288	6 000 825
31	Rewitalizacja miasta Kock	Gmina Kock	12 769 269	8 629 601
32	Rewitalizacja miasta Tomaszów Lubelski poprzez remont uliczek starego miasta oraz parku miejskiego	Miasto Tomaszów Lubelski	11 503 945	8 627 182
33	Rewitalizacja Ośrodka Szkolenia i Wychowania w Radzynie Podlaskim	Ochotnicze Hufce Pracy Lubelska Wojewódzka Komenda	4 088 411	2 001 732
34	Rewitalizacja północnych obszarów przyległych do strefy przemysłowej miasta Świdnik	Gmina Miejska Świdnik	19 052 862	9 997 694
35	Rewitalizacja Rynku Nowego Miasta w Zamościu i jego otoczenia.	Miasto Zamość	9 954 263	5 876 321
36	Rewitalizacja Starego Miasta w Lublinie	Gmina Lublin	2 213 111	605 801
37	Rewitalizacja Starego Miasta w Łęcznej – I etap	Gmina Łęczna	9 952 972	6 521 112
38	Rewitalizacja starościańskiego zespołu dworsko - folwarcznego wraz z historycznym parkiem w Krasnymstawie	Miasto Krasnystaw	7 284 142	5 423 890
39	Rewitalizacja terenu części śródmieścia Białej Podlaskiej w obszarze ulic Brzeska, Jatkowa, Browarna, Narutowicza	Zakład Gospodarki Lokalowej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	11 185 940,06	3 258 505
40	Rewitalizacja terenu części śródmieścia Białej Podlaskiej w obszarze ulicy Moniuszki 25-31A	Zakład Gospodarki Lokalowej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	2 757 877,84	746 252

Projekty sfinansowane ze środków RPO WL w latach 2007-2015

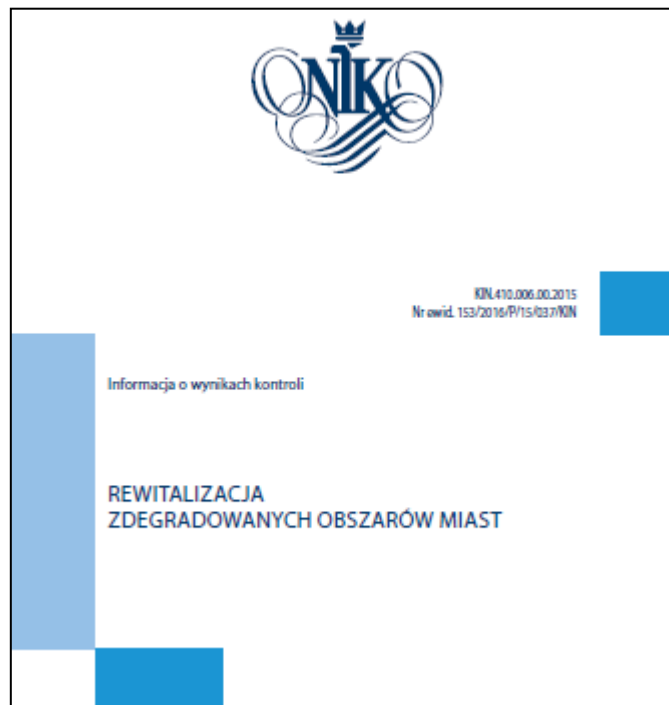
LP.	Nazwa projektu	Beneficjent	Wartość projektu w PLN	Wartość dofinansowania UE w PLN
41	Rewitalizacja terenu osiedla mieszkaniowego XXX- lecia - modernizacja budynków nr 2, 2A, 2B, 2C wraz z infrastrukturą przy ulicy Grota Roweckiego w Chełmie	Chełmska Spółdzielnia Mieszkaniowa	1 349 715	717 644
42	Rewitalizacja zabytkowych obiektów zespołu Fary w Kazimierzu Dolnym pod kątem wprowadzenia nowych funkcji społecznych, kulturalnych i turystycznych	Parafia Rzymskokatolicka p.Św. Jana Chrzciciela i Św. Bartłomieja Apostoła w Kazimierzu Dolnym	10 100 131	7 236 582
43	Rewitalizacja zasobów mieszkaniowych Spółdzielni Mieszkaniowej w Lubartowie osiedla Cicha, Orlicz-Dreszera - termomodernizacja, komunikacja, bezpieczne osiedla	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Lubartowie	4 872 511	2 895 992
44	Rewitalizacja zasobów mieszkaniowych Spółdzielni Mieszkaniowej w Lubartowie osiedla 1-go Maja, Zacisze - termomodernizacja, komunikacja, bezpieczne osiedla	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Lubartowie	13 860 620	7 698 349
45	Rewitalizacja zdegradowanej tkanki mieszkaniowej oraz adaptacja budynku internatu na potrzeby socjalne	Miasto Kraśnik	3 226 615	2 340 234
46	Rewitalizacja Zdegradowanych Obszarów Centrum Nałęczowa	Miasto Nałęczów	11 024 803	6 770 200
47	Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miasta Puław dla potrzeb rozwoju turystyki i poprawy warunków życia mieszkańców	Miasto Puławy	18 538 719	9 986 867
48	Rewitalizacja zespołu sakralnego oraz budynku nowej plebanii Parafii p.w. św. Marii Magdaleny w Łęcznej	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Marii Magdaleny	5 486 642	3 544 415
49	Rewitalizacja-remont budynków mieszkaniowych wielorodzinnych Spółdzielni Mieszkaniowej „ZACISZE” w Radzynie Podlaskim	Spółdzielnia Mieszkaniowa „ZACISZE”	1 498 761	895 518
	łącznie		392 503 291	229 256 253

Wnioski z kontroli NIK projektów rewitalizacyjnych realizowanych w latach 2007-2015

- Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że Lokalne Programy Rewitalizacji, na terenie skontrolowanych gmin, **nie pozwoliły na rozwiązanie problemów zdegradowanych obszarów miast**. Realizując zadania zaplanowane w Programach, gminy nie uzyskały spójności prowadzonych projektów, więc ich działania nie przełożyły się na zlikwidowanie zjawisk kryzysowych, ani trwale nie poprawiły warunków życia mieszkańców na tych obszarach. Plany inwestycyjne zawarte w Programach Rewitalizacji, realizowano jedynie w wąskim zakresie, najczęściej ograniczając się do pojedynczych projektów, które uzyskały wsparcie ze środków UE.
- **Lokalne Programy Rewitalizacji, w wielu przypadkach były tworzone przez gminy jedynie na potrzeby spełnienia podstawowego wymogu formalnego do ubiegania się o środki unijne na rewitalizację**. W praktyce, programy te służyły wyłącznie jako załącznik do wniosku o uzyskanie dofinansowania ze środków UE dla pojedynczego projektu.
- **Lokalne Programy Rewitalizacji nie przyniosły spójnych efektów przestrzennych na obszarach wyznaczonych do rewitalizacji**. Projekty realizowane w ramach tych programów najczęściej dotyczyły pojedynczych, oddalonych od siebie lokalizacji i przyczyniały się jedynie do uporządkowania przestrzeni w ich najbliższym otoczeniu. Część projektów została zrealizowana niezależnie od siebie, punktowo, bez wskazanego powiązania między nimi. Przykładem takiego działania jest Płock, gdzie prowadzone w badanym okresie inwestycje były rozproszone i dotyczyły 48 pojedynczych budynków, znajdujących się w różnych częściach miasta

Wnioski z kontroli NIK projektów rewitalizacyjnych realizowanych w latach 2007-2015

- Dodatkowo, mimo iż przy określaniu obszarów zdegradowanych gminy wskazywały, poza złym stanem technicznym budynków i infrastruktury, na wiele problemów o charakterze społecznym i gospodarczym, to realizowane projekty w znacznym stopniu dotyczyły jedynie odnowy budynków, czy innych obiektów rozproszonych na terenie całego miasta. **Często nie realizowano natomiast tych części Programów, które służyły rozwiązywaniu problemów społecznych.**
- Lokalne Programy Rewitalizacji nie były postrzegane przez gminy jako narzędzie służące do zintegrowanego zarządzania działaniami podmiotów mogących uczestniczyć w procesie rewitalizacji. **Większość Programów Rewitalizacji zrealizowały same jednostki samorządowe - bez udziału podmiotów zewnętrznych.** W opracowywaniu zarówno Programów jak i poszczególnych projektów rewitalizacji nie uczestniczyła w pełni społeczność lokalna.
- **Gminy nie przestrzegały też konieczności monitorowania przebiegu realizacji Programów** ani sporządzania i przekazywania sprawozdań, choć były do tego zobligowane. Monitoring poszczególnych Programów nie był prowadzony wcale lub był niezgodny z przyjętymi założeniami.
- **NIK zwraca uwagę także na przykłady zintegrowanych i kompleksowych działań, które przyniosły trwałe efekty dla mieszkańców.** Na przykład w Olkuszu odnowiono rynek i inne obiekty w pobliżu m.in. Muzeum Pożarnictwa oraz ratusz, parkingi, chodniki i uruchomiono Punkt Informacji Turystycznej. Prowadzone w ramach programu projekty były ze sobą powiązane i przyczyniły się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej miasta.

Dobre przykłady działań rewitalizacyjnych – wyróżniające się projekty i samorządy

- Publikacja zawiera przykłady 30 projektów rewitalizacyjnych z kraju, w tym jeden z woj. lubelskiego (miasto Nałęczów) – wybranych ze względu na ich kompleksowy i zintegrowany charakter oraz osiągnięcie zakładanych efektów.
- Dobrymi praktykami w zakresie rewitalizacji może pochwalić się również Lublin (Stare Miasto), Zamość, Opole Lubelskie itd.

Baza wiedzy: linki do wybranych portali

- http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/themes/urban-development/portal/ (portal dotyczący polityki miejskiej w UE)
- <http://www.urbact.eu/> (portal dotyczący programu URBACT)
- <https://www.mr.gov.pl/strony/zadania/polityka-rozwoju-kraju/rewitalizacja/> (strona poświęcona zagadnieniom rewitalizacji, w tym regulacje prawne, dobre praktyki, projektu pilotażowe, publikacje itp.)
- http://irm.krakow.pl/pl/publikacje_instytutu_rozwoju_miast_ntrewitalizacji.html (strona Instytutu Rozwoju Miast z Krakowa z ciekawymi opracowaniami)
- http://rpo.lubelskie.pl/strona-401-rewitalizacja_spotkania_educacyjne.html (strona UMWL poświęcona zagadnieniom rewitalizacji w woj. lubelskim)
- <http://mapa.rpo.lubelskie.pl> (mapa projektów zrealizowanych ze środków RPO WL, w tym 49 projektów z zakresu rewitalizacji – Działania 3.2)
- <http://partycypacjaobywatelska.pl/przestrzen-dla-partycypacji/> (zestaw narzędzi i technik promujących partycypację społeczną)
- <http://www.decdujmyrazem.pl/> (portal promujący partycypację obywatelską)
- <http://przepisnaulice.pzr.org.pl/> (podpowiedzi jak zaprojektować wspólnie ulicę)
- <http://atlas.ekonomiaspoleczna.pl/> (najlepsze przykłady wdrażania w Polsce ekonomii społecznej)

Dziękuję za uwagę

Ryszard Boguszewski

EuroCompass Sp. z o.o.

ul. Vetterów 1,

20-277 Lublin

tel. (81) 440 80 90

www.eurocompass.pl